

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

¹ Benne' zan ba ben byéngake' bzójkake' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo, ² káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' bzéngeklen' žo'o, na' bzégake' diža' kan goken. ³ Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. ⁴ Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Złoe'el wbás cheya'abá kan galj Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis

⁵ Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to bxož lie' Secría. Nbáblene' to kwe' bxož, da' naken kwe' dan' znna bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrían', nake' za'só Aarón, bennen' goke' bxož blo nežw, na' benne' biche' Moisés. ⁶ Secrían' len Xbelen', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan znna xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégake'. ⁷ Bi wzóa no xkwide' chégake', dan' nak Xbelen' no'le wbíž, na' žoptie' ba ngólgake'.

⁸ Bžin byo' beyala' che kwe' bxož ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' bxož chégake'. ⁹ Kan žónteze žongak bxož ka', beyala' lo wláz Secrían' wyoé'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. ¹⁰ Kate' Secrían' ne zzeye' yalen', yógo'te benách ka' wnníta'gake' la' lí'ale, na'

zchálj_lengake' Dios. ¹¹ La' na'ze blá' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. ¹² Katen' Secrían' blé'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. ¹³ Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' znnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. ¹⁴ Gak yela' ba nez zen chio', na' yebéle'elo'. Benne' zan yebégekle' ni'a che xkwiden'. ¹⁵ Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. ¹⁶ Zwa ni gonbe' ga yeyakgak benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. ¹⁷ Lezka' cheje' zga'ale' ka' Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wnníta'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yeyone' toze benne' zej nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeyákgake' benne' chawe' ka', na' yesnisle' légake' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne.

¹⁸ Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—¿Bize gak bian' gakgak da' ki? Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

¹⁹ Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljléna' le', na' wzenla' le' diža' chawe' ni. ²⁰ Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

21 Xak gokgak da' ki, wnníta'gak benne' ka' la' lí'ale, želbeze' Secrían', na' žebángle' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. 22 Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljlene' légake', na' gókbe'egekle' ble'e dáwe'le' to da' bloe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gok nne Secrían', bloé'ezele' nich bzejni'ile' légake' dan' goken.

23 Kate' bza'a ža ka' žala' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. 24 Wdé ža ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne' yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, 25 na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

Wbás che ya'abán' zloe'ele' kan za' galj Jesús

26 Wdé xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bseła' Dios wbás na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea. 27 Dios bsele'e le' ga na', nich chejcháljlene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le' nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' ža ni'te. 28 Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga gakže chawe' chio' ka gak chegak yógo'te no'le ka'.

29 Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wžé' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. 30 Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawe'e le'. 31 Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús. 32 Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' zente. Xanžo

Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, ǵa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e ǵa ni'te. ³³ Jesusen' nna biá'teze' benne' Israel ka', na' yela' wnná bia' chien' batkle te chen.

³⁴ Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—ǵNakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo?

³⁵ Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yela' wak che Dios, Benne' zente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zol da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' ǵala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe' Zi'n Dios. ³⁶ Lezka' Xbel, zi'n ǵa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': “Nake' no'le wbíž” san ba zej xop byo' yo'o bi'don' li'e. ³⁷ Bi be zoa da' bi gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakkza' chie'. To chi'ize naka' wen žin che Xanžon'. Gak chia' kan bach wnnó' gon Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwíabe' Xbel

³⁹ La' ǵa na'ze wyó'o Lia nez, na' taría taría wyejbe' gan nak law ya'ado' ka', na' bžinbe' to yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate' bžinbe' ga na' wyo'obe' liž Secrían', na' gožbe' Xbelen': “Padiox.”

⁴¹ Kate' benle Xbelen' dan' wnná Lian', la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be' La'y bed-sóalene' le'. ⁴² Naž Xbelen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le' ka yógo'te no'le ka', na' lezka' ben chawe'e bi'don' yo'obe' li'o. ⁴³ ǵNožkze neda', dan' bla' ǵna' Xana' ga zoa' ni? ⁴⁴ Katen'

benla' dan' gožo' neda', lo yela' žebél chebe' la' btate
kwin bi'don' yo'obe' li'a. ⁴⁵ Ba nez zen naken chio'
dan' bejli'o xtiža' wbás che ya'abán', na' gakkze kan
gože' le' lo wláz Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a zka'n zena' Xanžon',

⁴⁷ na' žebélenla' Dios, Benne' Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.

Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize naka' wen žin chie'.

Na'a so law, nnágake' chia':

“Ba nez zen naken che no'len'.”

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios, Benne' zente, chia'
neda'.

iGa'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle' benne' ka' zžébegake' Le',
na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yela' wak zen ka' ba bene' Le'.

Bzexjwe' benne' ka' bka'n zéngake' yela' žejní'il
chégake'.

⁵² Beké'e yela' wnná bia' chegak benne' blo ka',
na' bene' ga zej nak blo benne' gaxjw laže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' beldone',
na' bka'ne' ka'ze benne' wnni'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka', benne' wen žin chie'
ka',

dan' be' laže'e légake', na' beyache' láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe laže'e chegak xa xto'žo ka', dan'
gone' chežo,

dan' bchebe laže'e che Bran, na' chegak za'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelen' chonne byo', na' wdé
na' beyejbe' ližbe'.

*Da' gok kate' golj Zwa, bennen' bezóe' benách ka'
nis*

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa xkwide' che Xbelen', golj to bi' byodo'. ⁵⁸ Benne' zjo'o li'a chie' ka' len lježe' ka', bénekle' kan Dios beyache' láže'le' le', na' bebélengekle' le'. ⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža zoa xkwiden', bla'gak ljéžgake' ka' ga na' nich chóggake' lo belá' che bi' byodon' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' gónegekle' wzóagake' labe' Secría kan zoa la xabe'. ⁶⁰ Naž beží'i Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Zwa si' labe'.

⁶¹ Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Biz chen'? Bi zoa nitó lježle, benne' lie' Zwa.

⁶² Naž benne' ka' bloé'ezegekle' nich nnábgekle' xabe' bize žénele' si' labe'. ⁶³ Secrían' wnnabe' to blagdo', na' bzoje' lawn da' znnan: "Zwa si' labe'." Bebángekle' yógo'tegake'. ⁶⁴ Ka' gaze la' beyáljwte žoa'a Secrían', na' gok bechalje', na' bka'n zene' Dios. ⁶⁵ Naž bebángekle' yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na' wzé diža' kan gok da' ki yógo'te yeždo' zej nnitan' lawgak ya'ado' ka' gan nbab Judea. ⁶⁶ Bza' láže'gak yógo'te benne' ka' katen' bénekle' kan goken, na' wnnágake':

—¿Bizkzen' gon bi' byodon'? Da' likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláz Dios

⁶⁷ Naž Dios Be' La'y bedjsóalene' Secrían', xa Zwan', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

⁶⁸ iGa'n zen Dios, Xangak benne' Israel ka', dan' bedjwíe' žo'o, benách chie', na' beya'we' žo'o!

⁶⁹ Bsele'e Benne' Weslá chežo ga zoažo ni, len yela' wak zen chie'.

Nake' Xkwiden' za' goljbe' ládjwgak za'só Dabí, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te.

70 Ža ni'te bchebe laže'e gone' da' ki,
dan' wnné' lo na'gak benne' ka' bcháljigake' lo
wlaze' Le'.

71 Bchebe laže'e yeslé' žo'o
lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o,
na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'.

72 Bchebe laže'e yeyache' láže'le' Dabín', xa gole
wdé chežon',
na' chejsá' laže'e da' bchebe laže'e, dan' naken la'y.

73 Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe laže'e gonon',
dan' gože' Bran, xa gole wdé chežon',
dan' naken to da' žala' gone' chežo žo'o.

74 Bchebe laže'e yeslé' žo'o
lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'
nich biž žébežo gonžo xchine' Le',

75 na' nich gakžo gaxjw laže', na' dot chawe'
lawe' Le' yógo'te ža soažo nbanžo.

76 Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje' lo wláz Dios,
Benne' zente,
dan' chejo' le' zga'alo' ka Xanžon', na' gon chawo'o
nez gan tie'.

77 Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan wak yelágake'
na' kan yenít law Dios doła' da' zej nbage'e.

78 Ki naken, Dios žeyache' láže'le' žo'o,
na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

79 Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak chol yichj
láždo'gake', na' za' gátgake',
nich yegoé'e žo'o to nez gan ga'n cháwe'žo.

80 Bgole xkwide' byodon', na' gokbe' wale.
Wzóazebe' gan nak latje dach kate' bžinže ža bla'
lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

2

*Da' goken katen' golj Jesús**(Mt. 1:18-25)*

¹ L̥a' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách nníta'gake' yežlyó nga yéla'gake' le'e yich. ² Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³ Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che chégake' gan zej nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'. ⁴ Wzá' Jwsé lo yež Nasaret gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj Dabí ža ni'te. Ki bene' dan' nbablen Jwsén' benne' ka' zej nake' za'só Dabín'. ⁵ Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle'e le'e yichen', tzen len Lia. Lian' nakbe' xkwide' no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'. ⁶ Kate' ne nníta'gake' lo yež Belén, bžin ža žala' galj bi'do' cheben'. ⁷ Golj to bi' byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken dan' bi bžel latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸ Gawze gan že' yež Belén nníta'gak benne' ka' yixe', benne' žape chí'igake' zila' ka' žel. ⁹ L̥a' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nníta'gake'. Wyó'o yela' baní' che Xanžon' gan nníta'gake', na' bžébegake'. ¹⁰ Naž wbás che ya'abán' gože' légake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yebélele, na' yebélengeklen yógo'te benách. ¹¹ Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe'

Benne' Weslá chele. Nake' benne' bsela' Dios, na' nake' Xanžon'. ¹² Da' ni gak bia'be' nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³ Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze bla' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴ jGa'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te!

Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga, benne' ka' Dios žaz laže'e légake'.

¹⁵ Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' zila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejní'il Xanžon' žo'o.

¹⁶ Taría taría la' jaktie' ga na', na' bejxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. ¹⁷ Kate' blé'egekle'-be', bzéngikle' légake' dan' wnná wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'. ¹⁸ Bebángikle' yógo'te benne' béngikle' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka'. ¹⁹ Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lázda'we', na' blab laže'e kan zej naken. ²⁰ Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka', zka'n zéngake', na' žoe láwgake' Dios ni'a che yógo'te dan' béngeklen', na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹ Kate' ba gok xono' ža wzóa xkwide' Jesusen', belchoge' lo belá' chebe' da' nak bian' nbabbe' che

Dios, na' bzóagake' labe' Jesús kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²² Kate' bza'a ža che da' zpa' kwingak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan z_nna da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwide' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³ Ki bégake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' z_nnan: “Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios.” ²⁴ Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan z_nna xtiža' Xanžo Dios.

²⁵ Ža na'ze zoa to benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejli'e che Dios. Zbeze' Bennen' sela' Dios, Bennen' gon chawe'e benách Israel ka'. Dios Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶ na' ba bløe'ele' le' bi gatzie' kate' lé'ežele' Benne' Criston', Bennen' sela' Xanžo Dios. ²⁷ Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwide' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich góngake' chebe' kan z_nna xtiža' Dios, ²⁸ Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné':

²⁹ Xan, na'a wak gonno' neda' latje gata',
na' ga'n ži yichj lázda'wa',
dan' ba gok dan' gožo' neda', wen žin chio'.

³⁰ Ba blø'ela' bi'don' bzoakzo' Le',
bi'don' gakbe' Bennen' yeslé' benách ka',

³¹ Bennen' wløe'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³² Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka',

na' lezka' baní' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³ Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwide' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'. ³⁴ Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e légage', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwide' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gekle benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ládjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵ Gaken ki nich la' law dan' zza' láže'gak benne' zan. Da' ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen lazdo'o.

³⁶ Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' zi'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, zi'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwide' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷ Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe na' zejte ba zeje' taplalj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yele, zka'n zene' Dios, na' žone' wbás, na' zcháljlene' Dios. ³⁸ La' na'ze ble'e ga na', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwide' Jesusen', benne' ka' nníta'gage' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' sela' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake' lo yež Nasaret

³⁹ Wdé ben Jwsén' len Lian' yógo'te dan' zнна xtiža' Xanžo Dios, beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. ⁴⁰ Bgole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že yela' žejní'il chebe', na' zen nak da' wló'o Dios lo yichj lázdo'be'.

Žežín xkwide' Jesús zchil yodo'

⁴¹ Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak Lni Pasko', kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé' xa wdé chégake' lo yežlyó Egipto. ⁴² Kate' xkwide' Jesusen' ba zejbe' chežinno yiz, jake' lo yež Jerusalén kan žónteze žóngake' kate' žak lni na'. ⁴³ Kate' wdé llin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalén, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi gókbe'egeklen'. ⁴⁴ Žékgekle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesá'klene' légake', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyíljkake'-be' gan zej nnita' ljéžgake', na' gan zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e, ⁴⁵ na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjkake' lo yež Jerusalén, na' beyíljkake'-be' ga na'.

⁴⁶ Ža chonne ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ladjwgak benne' yodo' wsdle ka', na' zze nagbe' dan' žsédgekle', na' znnablbe' légake' da' zan. ⁴⁷ Bebángekle' yógo'te benne' bėngekle' dan' bchaljbe' len yela' žejni'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. ⁴⁸ Kate' xa xna'be' blé'egekke'-be', bebángekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

—Ži'na', ģbiz chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'.

⁴⁹ Naž Jesusen' gožbe' légake', na' wnnabe':

—Ģbiz chen' beyiljle neda'? ĢBi nnézlele žon bye-nen we' laža'a da' naken che Xa'?

⁵⁰ Bi bejni'igekle xa xna'be' dan' gožbe' légake'.

⁵¹ Jesusen' beyéjlenbe' légake', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan zнна xtíža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lážda'we'. ⁵² Góta'že yela' žejni'il che xkwide'

Jesusen', na' bgolbe'. Bežojbe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

3

*Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

¹ Kate' ba zej chi yiz z_{nn}a bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, z_{nn}a bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes z_{nn}a bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', z_{nn}a bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakonite, na' bennen' lie' Lisantias z_{nn}a bi'e gan nbab Abilinia. ² Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' b_xoz blo ka', na' la' na'ze Dios bcháljlene' Zwa, ži'n Secría, kate' ne zoa Zwan' lo latje dach. ³ Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka' nis, benne' ka' žeyát láže'gake' nich yenít law Dios dola' da' zej nbage'e. ⁴ Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' z_{nn}an:

Benle chi'i to benne' wnnié' žižje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Xanžo Dios gan zoale.

Le yebéj li nez las ka' gan tie'.

⁵ Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebéj li nez legw ka',

na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lé'egekle' bennen' seła' Dios, bennen' yeslé' légake'.”

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež ka' nich yezóagake' nis lo na' Zwan', le' gože' légake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ěBiz chen' žénelele yezoale nis? ěZoa no benne' gože' le'e bi chog Dios chele gatle cha' yezoale nis? ⁸ Na'a, le gon da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa' láže'le, bi nnale: “Dios bi choge' cheto' gatto' dan' nakto' za'só Bran” dan' žapa' le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹ Nakle ka yag ka'. Ba zbez ya wage nich chogen yag ka'. Bíte'teze yag da' bi zbian da' zix chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

¹⁰ Naž benách ka' nníta'gake' ga na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ěNakxkze gonto'?

¹¹ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—No benne' de chope ze' žala' wnezjwe' ton che no benne' bi de chie'. No benne' de da' žawe', lezka' žala' chisen' chegak benne' ka' bi de da' gáwgake'.

¹² Lezka' bale benne' wechizjw ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', bžíngake' ga na' nich yezóagake' nis. Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, ěbiz žala' gonto' neto'?

¹³ Zwan' gože' légake':

—Bi wchízjwžele kan wnná benne' zнна bi'e le'e.

¹⁴ Lezka' bale benne' žjake' lo wdile wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ěCheze neto', biz žala' gonto'?

Zwan' gože' légake':

—Biž wcheble nitó benne' nich ka'le bi da' de chie'. Biž nnale chegak benách ka' da' wen laže'

nich gonle ga chíjwgake' le'e, san le chaz laže' ka da' nājwle.

¹⁵ Lezka' benne' ka' želbeze' Bennen' sela' Dios, wnníta'gake' ga na', na' žsa' láže'gake' cha' nak Zwan' Benne' Criston'. ¹⁶ Bechebe Zwan', na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezóa' le'e nis, da' zloe'elen nakle ka benne' ka' ba gótgake', na' zej nzi'e yela' nban da' yoble, san za' Bennen' wchize' le'e Dios Be' La'y, na' da' naken yi' chie', na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yela' nban da' zejlí kanne. Bennen' ze'e napže' yela' wnná bia' ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'. ¹⁷ Noxe' da' žzen yi' chie', na' wlobe' zoa' stribe chie', dan' zloe'elen kan gaken chegak benách ka'. Wtobe' zoa' sriben', na' ko'o chawen', san bebe chen wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

¹⁸ Kan zej nak diža' ki, na' yebałe diža' zan bzejni'ile' benách ka', na' bzenle' légake' diža' chawen'. ¹⁹ Zwan' bdil diže'e Herodes, benne' wnná bia', dan' zóalene' Herodías, zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan' žone' da' zan da' kegle. ²⁰ Naž ben Herodes na' to da' kegle da' zenže, bsejwe' Zwan' liž ya.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw Zwan' liž ya, na' žezóe' benách ka' nis, lezka' bezóe' Jesusen' nis. Kate' Jesusen' ne zcháljlene' Dios, wyaljw ya'abá, ²² na' bla' law Dios Be' La'y. Znné' ka to plomdo', bian' betjba', na' bžinba' gan zoa Jesusen'. Benle' chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Kan zej nak xa xna' wdé ka' che Jesús
(Mt. 1:1-17)

²³ Katen' Jesusen' wzó lawe' žone' xchin Dios, zeje'
Le' ka chi žoa yiz. Žékgekle benách nake' zi'n Jwsé.
Jesusen' nake' za'só Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna' Jesusen'.

²⁴ Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Melki.

Bennen' goke' zi'n Jana.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

²⁵ Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.

Bennen' goke' zi'n Nahum.

Bennen' goke' zi'n Esli.

Bennen' goke' zi'n Nagai.

²⁶ Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó Matatías.

Bennen' goke' zi'n Semei.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Judá.

²⁷ Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.

Bennen' goke' zi'n Sorobabel.

Bennen' goke' zi'n Salatiel.

Bennen' goke' zi'n Neri.

²⁸ Neri na' goke' zi'n yetó Melki.

Bennen' goke' zi'n Adi.

Bennen' goke' zi'n Kosam.

Bennen' goke' zi'n Elmodam.

Bennen' goke' zi'n Er.

²⁹ Er na' goke' zi'n Josué.

Bennen' goke' zī'n Elieser.

Bennen' goke' zī'n Jorim.

Bennen' goke' zī'n yetó Matat.

³⁰ Matat na' goke' zī'n Lebí.

Bennen' goke' zī'n Smon.

Bennen' goke' zī'n Judá.

Bennen' goke' zī'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zī'n Jonán.

Bennen' goke' zī'n Eliakim.

³¹ Eliakim na' goke' zī'n Melea.

Bennen' goke' zī'n Mainán.

Bennen' goke' zī'n Matata.

Bennen' goke' zī'n Natán.

³² Natán na' goke' zī'n Dabí.

Bennen' goke' zī'n Isaí.

Bennen' goke' zī'n Obed.

Bennen' goke' zī'n Boos.

Bennen' goke' zī'n Salmón.

Bennen' goke' zī'n Naasón.

³³ Naasón na' goke' zī'n Aminadab.

Bennen' goke' zī'n Aram.

Bennen' goke' zī'n Esrom.

Bennen' goke' zī'n Fares.

Bennen' goke' zī'n yetó Judá.

³⁴ Judá na' goke' zī'n Jakob.

Bennen' goke' zī'n Isaak.

Bennen' goke' zī'n Bran.

Bennen' goke' zī'n Taré.

Bennen' goke' zī'n Nakor.

³⁵ Nakor na' goke' zī'n Serug.

Bennen' goke' zī'n Ragau.

Bennen' goke' zī'n Peleg.

Bennen' goke' zī'n Heber.

Bennen' goke' z̄i'n Sala.

³⁶ Sala na' goke' z̄i'n Kainán.

Bennen' goke' z̄i'n Arfaxad.

Bennen' goke' z̄i'n Sem.

Bennen' goke' z̄i'n Noé.

Bennen' goke' z̄i'n Lamek.

³⁷ Lamek na' goke' z̄i'n Matusalén.

Bennen' goke' z̄i'n Enok.

Bennen' goke' z̄i'n Jared.

Bennen' goke' z̄i'n Mahalalel.

Bennen' goke' z̄i'n yetó Kainán.

³⁸ Kainán na' goke' z̄i'n Enós.

Bennen' goke' z̄i'n Set.

Bennen' goke' z̄i'n Adán.

Bennen' goke' ka z̄i'nkze Dios.

4

Gónele da' x̄iwe' gonen ga бага' Jesús dola'

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Bezá' Jesusen' žoa'a yego Jordán, zoalēn Dios Be' La'y Le', na' de chgi' bchi'e Jesusen' lo latje dach.

² Wzóe' ga na' choplaj ža, na' gónele da' x̄iwe' gonen ga бага' Jesusen' dola'. Bi be bdaw Jesusen' ža ka', na' wdé na' wdone'. ³ Naž da' x̄iwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, wnná yeyák yej ni yet x̄til.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yich da' znnan: “Kégeze len yet x̄til zej nban benách ka', san lezka' zej nbánlene' yógo'te x̄tiža' Dios.”

⁵ Naž da' x̱iwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe. To chí'ido'ze bḻoe'elen Le' yógo'te latje gan ẕnna bia'gak benne' ka' dot yežlyó nga. ⁶ Naž da' x̱iwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Yógo'te latje chegak benne' wnná bia' ka', na' yeḻa' wnni'a chégake', gonnán' chio', dan' yo'o lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne' žénela' wnežjwa' da' ka' chie'. ⁷ Cha' Le' wzóa ẕibo' lawa', na' wká'n zeno' neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

⁸ Naž Jesusen' gožen':

—Kwas na'le, da' x̱iwe', dan' nyejw le'e yich la'y dan' žen' neto', dan' ẕnnan: “X̱ano' Dios wká'n zeno', na' toze Le' gono' x̱chine'.”

⁹ Naž da' x̱iwen' bchen' Jesusen' lo yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o yodo', na' gožen Le':

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, beḡite' ga ni ¹⁰ dan' nyejw le'e yich la'y da' ẕnnan:

Dios seḡe'e wbás che ya'abá ka', na' gáklengake' Le'.

¹¹ Len ná'gake' góxwgake' Le'

nich bi chejchego'o yej, na' bi gak zi' ni'o.

¹² Naž Jesusen' gožen':

—Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto': “Bi wkonlo' žin X̱ano' Dios.”

¹³ Kate' da' x̱iwen' bi bžel-len yetó da' gonen ga бага' Jesusen' doḻa', na' bebigan' gan zoe' to chí'ido'.

Zzo law Jesús žone' x̱chine' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Beyéj Jesusen' gan nbab Galilea, na' nzi' lo ne'e yeḻa' wak che Dios Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež dot gawze ga na' bégeklen'. ¹⁵ Jesusen' bsedle' benách

ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío
ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' yógo'te benách ka'
wdápegake' Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan' naken laže'
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Naž bežín Jesusen' lo yež Nasaret gan bgole'.
Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', na' kan
žónteze žon Jesusen', wyoé'e lo yo'o gan zdobgak
benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzíe'
nich gole' to da' nyejw le'e yich la'y. ¹⁷ Bdégake'
yichen' lo na' Jesusen' gan nyejw da' wnná Isaías,
bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Kate'
bsaljwe' yichen', bežel-le' gan nyejw da' znnan:

¹⁸ Zoalen Be' La'y che Xanžon' neda'
dan' wleje' neda' cheze'
nich wzenla' benách yache' ka' diža' chawe'.
Bsele'e neda' nich yeyona' benne' ka' žak zi'
láždo'gake',
na' nich wzenla' benne' ka' zej nake' ka' benne' zej
nžeje' ni'a che doła' da' nbága'gake', kan gak
yelágake',
na' nich yeyona' benne' lo chole ka',
na' nich yeslá' benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka'
légake',

¹⁹ na' nich wzía' diža' che ža gaklen Xanžo Dios
benách ka'.

²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen', na' bedíen' lo na'
bennen' žape chi'e yiche la'y ka', na' bebi'e. Naž
yógo'te benne' zej ndobe' lo yo'on', belwíe' Jesusen'.

²¹ Wzó law Jesusen' zchalje', na' gože' légake':

—Na'a ža ni zoale le'e, ba bžinkze dan' nyejw le'e
yichen'.

²² Yógo'tegake' wnné cháwe'gake' chie', na' bebángkle' kan nak diža' chawen' da' zchalje', na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni zi'n Jwsé?

²³ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Ye'le neda' da' znnan: “Le', benne' žeyón benách ka', beyón kwino'.” Lezka' ye'le neda': “Da' ka' benlto' beno' Le' lo yež Kapernaum, lezka' ben ga ni naken lažo'.”

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, cha' zoa no benne' zchalje' lo wláz Dios, benne' wláž chie' ka' bi žápegake' le' ba la'ne. ²⁵ Da' li žapa' le'e, wnníta'gak no'le wzebe zan ža ni'te gan nbab Israel, ža ka' wzóa Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios. Kate' ža ka' bi gok yejw chonn yiz yo'o gachje, na' gok wbín lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi bsele'e Líasen' gan zej nnita' no'le wzebe ka' wnníta'gake' gan nbab Israel, san bsele'e le' gan zoa to no'le wzebe lo yež Sarepta, da' nbaben yež Sidón, to yež zi'to'. ²⁷ Lezka', wnníta'gak benne' zan ža ni'te gan nbab Israel, benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže ža ka' wzóa Eliseo, bennen' bchalje' lo wláz Dios. Bi beyák nitó benne' ki ladjw benách Israel ka', san beyák toze Naamán, benne' zi'to' wbabe' lo yežlyó Siria.

²⁸ Kate' béngkle benne' ka' da' ni, benne' wnníta'gake' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bžá'agake'. ²⁹ Naž la' wzó žá'tegake', na' bebéjgake' Jesusen' žoa'a yež na'le. Belchi'e Le' gan nak le'e ya'a yej gan že' lážgake' nich wžíxgake' Le' gan nak le'e ya'a yej na'. ³⁰ Wdé Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' la' beyejtie'.

Žeyón Jesús to benne' yoe'e be' xiwe'
(Mr. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo yež Kapernaum gan nbab Galilea, gan bsdle' benách ka' kate' nak ža la'y ka' chegak benne' judío ka'. ³² Bebáňgekle' kan nak dan' žsedle Jesusen' légake', dan' zchalje' ka to benne' de lo ne'e yela' wnná bia'.

³³ Łezka' zoa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zdóbgame' nich yéňgekle' xtiža' Dios, na' wnnié' zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. ¿Biž nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nga nich wžia yi'o neto'? Nónbia'to' Le' No nako'. Benne' la'y che Dios nako'.

³⁵ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen', na' gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo bennen'.

Naž be' xiwen' wžo'nen bennen' lo yo lawgak benne' ka' nníta'game' ga na', na' la' bežojten lo bennen', san biž bi benen len le'. ³⁶ Bebáňgekle' yógo'tegake', na' bchaljlen ljéžgame', na' wnnágame':

—¿Biž diža' ni dan' zchaljen'? Len yela' wnná bia', na' yela' wak zen zdile' be' xiwe' ka', na' la' žežójtegaken.

³⁷ Wzé diža' che da' žon Jesusen', na' béňgekle' benách nníta'game' yógo'te yež zej žen' dot gawze.

Jesús žeyone' xna' zo'le Smon, bennen' łezka' lie'
Bedw

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Naž Jesusen' la' wzó ža'tie', na' bežoje' lo yo'o gan zdóbgame' nich yéňgekle' xtiža' Dios, na' wyoe'e liž Smon. Zoa xna' zo'le Smon ga na', na' yoe'e da' la. Góta'yoegekle' Jesusen' yeyone' le'.

³⁹ Wbiga' Jesusen' gan die', na' bliže' da' la da' yoe'e.

La' bežojten. No'len' la' wyastie', na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Kate' ba ben wbíž ža la'y na', bžingak yógo'te benne' zóalengak benne' yižwé' ka' légake', benne' ka' zej de'e yižwé' ka' che chégake'. Bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' Le' bxoane'e légake', na' beyone' légake'. ⁴¹ Lezka' bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' yo'ogak benách yižwé' ka'. Belbéžeya'a be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be' xiwe' ka', na' bi bi'e latje nnégaken, dan' nnézgeklen nake' Le' Benne' Criston'.

Zchalj Jesús diža' chawe' gan nbab Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Kate' za' ža'ní' yetó ža, bžoj Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' to latje dach. Benne' zan beyíljkake' Le'. Kate' bžingake' gan zoe', gónegekle' wséjwgake' xneze', nich bi yezé'e gan nníta'gake'.

⁴³ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej nnita' yezika' yež ka', nich wchalja' diža' chawe' ga na' kan gak chó'ogake' gan zṇna bia' Dios. Che len bsele'e neda' nga.

⁴⁴ Ki goken, bchalje' diža' chawen' lo yež ka' gan nbab Galilea, na' gan nak lo yo'o ka' gan žyenyenle benne' judío ka' xtiža' Dios.

5

Želzene' bel zan

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' žoa'a niso', dan' nzin' Jenesaret, bdogak benne' zan dot kwite', nich yéngkle' xtiža' Dios. ² Naž Jesusen' bl'e'ele' chope barkw zóagaken lawe' nison' gan nak gawze gan de yo biž, na' benne' wžen bel ka' zej nžoje' lo barkw ka', na' žeyíbgake' yixjw bel chégake'. ³ Wžén Jesusen' to lo barkwn', dan' naken che Smon Bedw, na' wnnable' le' kweken' yeláte'do' zí'to'le gan de yo bižen'. Naž Jesusen' wži'e lo barkwn', na' že'ze' ka', bsdle' benne' zan ka' nníta'gake' lo yo bižen'. ⁴ Kate' beyóž bchalj Jesusen', naž gože' Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo niso' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle bel ka'.

⁵ Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža' chio' wzála'to' yixjwn'.

⁶ Kate' bzála'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. ⁷ Naž blížgake' ljéžgake' ka', benne' ka' nníta'gake' yetó lo barkwn' nich yídgake', na' gáklengake' légake'. Katen' bžíngake' ga na', beschá'gake' žopte barkw ka' len bel ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nisle. ⁸ Kate' Smon Bedw bl'e'elen', naž bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' doła'.

⁹ Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak benne' ka' žónlengake' le' tžen. ¹⁰ Lezka' bžébegak Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gágkake' chia', gono' kan žono' zzeno' bel ka'.

11 Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na', na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' leže gan zoe'. Katen' ble'ele' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

13 Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' leže da' wdá' bennen'. 14 Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wýej, bejloé'el kwino' law bxoz, na' bejnezw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan zнна xtiža' Moisés, dan' wloe'elen légake' ba beyako'.

15 Wzéle'e diža' che yela' wak che Jesusen', na' bdogak benne' zan gan zoe' Le' nich yéngkle' xtiže'e, na' nich yeyone' légake', na' yeké'e yižwé' chégake'. 16 Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljene' Dios.

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yela' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne' yižwé' ka'. 18 Naž benne' ka' zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžíngake' ga

na', na' wdílǵake' nakze góngake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxjwgake' le' law Jesusen'. ¹⁹ Kate' bi bžélǵekle' nakze góngaken' dan' zej nnita' benách zan ga na', naž wžéngake' yichjo'o yo'on', na' bsáljwgake' yichjo'on'. Btínnegake' dan' del benne' yižwén', na' belyíxjwe' le' gachje láwe'lgak benách ka', gan nak law Jesusen'. ²⁰ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' dolá' da' nbago'o.

²¹ Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni znne' da' zzoan Dios chela'ale. ¿Nožke benne' gak yenít lawe' dolá'? Toze Dios gak yenít lawe' dolá'.

²² Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biž chen' zza' láže'le da' ki? ²³ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: “Ba benít lawa' dolá' da' nbago'o” san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e. ²⁴ Wloe'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benách, yela' wnná bia' yenít lawa' dolá' yežlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵ La' wyaste benne' yižwén' láwgake', na' beké'e dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zka'n zene' Dios.

²⁶ Bebángekle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lzeka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a ble'elžo to da' žonen ga žebanlžo.

*Jesús žliže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matío
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)*

27 Wd́e gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' bl'e'le' to benne' lie' Lebín', ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' l'e':

—Benlen neda' tzen.

28 La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

29 Wd́e na', ben Lebín' to yela' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnníta'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebale benne' ka' želbé'lene' légake' gan žáwgake'. 30 Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' že'j žáwlenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' doła' ka'?

31 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'. 32 Bla'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka' nich yeyát láže'gake'.

*Znnábgekle' Jesús kan nak che yela' žon wbás
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

33 Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zcháljlengake' Dios. ¿Biz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žáwgake'?

34 Jesusen' gože' légake':

—ǃWak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nníta'gake' lni che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légage'? ³⁵ Žin ža kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶ Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légage':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' koben', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' koben' bi gon leben laže' golen'. ³⁷ Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba koben' wlá'an že'e golen' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid golen'. ³⁸ Che len žala' ka'ažo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chí'igaken. ³⁹ Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénetele' ye'je' xis uba kobe, dan' nne': “Nakže dzi' xis uba golen'.”

6

Benne' wsedle ka' che Jesús zká'agake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' striben'. Belzoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken'. ² Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' légage', na' wnnágake':

—ǃBiz chen' žonle da' bi žala' gonžo ža la'y?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Bi bel-le kan ben Dabí katen' wdone',
 na' lezka' beldón benne' ka' wnníta'lengake' le'?
⁴ Wyoé'e lo yodo' che Dios, na' wzí'e yet xtil dan'
 zgó'ogake' law Dios, dan' bi žala' gawžon, san de latje
 chégakze bxoz ka' gáwgaken', na' Dabín' bdawen',
 na' lezka' bnezjwen' chegak benne' ka' bénlengake'
 le' tzen.

⁵ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje Benách, naka' Xane ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o
 Jesusen' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngikle' xtiža'
 Dios, na' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na'. Lezka'
 zoa to benne' ga na', benne' nžeke' ne'e li ža.
⁷ Benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo
 ka' zwíagake' Jesusen', nich lé'egikle' cha' yeyone'
 bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich želgikle'
 nakle gak yesbága'gake' Le' zia. ⁸ Žákbe'ele Jesusen'
 dan' zza' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e,
 na' wnné':

—Wzó ža'. Wzé gachje láwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzíe' ga na'. ⁹ Naž
 Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. ¿De latje kate' nak ža la'y
 gonžo da' naken chawe', cha' gonžo da' zinnj? ¿De
 latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha'
 yeka'ažon?

¹⁰ Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nníta'gake' dot
 kwite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten. ¹¹ Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' bégake' toze diža' la' légakze' nich žélgekle' bi da' góngake' che Jesusen'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kate' ža ka' wyěj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže' Dios, na' dot yele bcháljlene' Le'. ¹³ Kate' za' ža'ní', bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wžíe' chežinnoe' nich gágake' wbás chie' ka'. ¹⁴ Bliže':

Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw),

Ndres, (benne' biche' Bedon'),

Jakob,

Zwa,

Lip,

Bartol,

¹⁵ Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁶ Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob),

Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Naž Jesusen' bdínne'lene' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžíngake' to gan nak lache', gan zej nnita' benne' zanže, benne' wsedle chie' ka'. Lezka' zej nnita' benne' zan ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' zej nnitan' žoa'a nisdó'

gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžín-gake' ga na' nich wzé nággake' xtiža' Jesusen', na' nich yeyákgake' lo yižwé' che chégake'. ¹⁸ Lezka' beyakgak benne' ka' zzáka'gake' dan' yó'ogake' be' xiwe' ka'. ¹⁹ Gónegekle yógo'te benne' zan ka' kángake' Jesusen' dan' žeyone' yógo'tegake' len yela' wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Naž bwia Jesusen' benne' wsedle chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chele le'e, nak nyache' láže'le na'a, dan' gata' latje chele gan z̄nna bia' Dios.

²¹ 'Ba nez zen naken chele le'e zdonle na'a, dan' weljle da' naken che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e zbéžele na'a, dan' wzížlenle neda' tzen.

²² 'Ba nez zen naken chele le'e, dan' za' ža katen' benáchka' bi lé'egekle' le'e chawe', yebéjgake' le'e gan nníta'gake', na' nnégake' chele, na' gon dítjgekle' lale, na' nnágake' naken to da' dáche'ze dan' žónlenle neda', Benne' Golje' Benách, tzen.

²³ Le soa lo yela' ba nez ža na', na' le yebél, dan' nak zen da' gata' chele ya'abá che Dios. Lezka' xa xna' golte chégake' ka' bégake' da' zinnj chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

²⁴ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benne' wnni'a ka', dan' ba de da' yebélenlele.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, željelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žzížele na'a, dan' gak nyache' láže'le, na' kwež nyáche'le.

26 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, znnagak yógo'te benách ka' chawe' chele. Lezka' bengak xa xna' golte chele ka', dan' wnnágake' chawe' chegak benne' wen laže' ka', benne' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios.

Žala' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe' (Mt. 5:38-48; 7:12)

27 Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' ženlele chia' neda', znnia':

Le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe'.

Le nnab da' chawe' chegak benne' ka' zžá'agake' le'e.

28 Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žóngake' le'e zia.

Le nnable' Le' gáklene' benne' ka' znnégake' chele.

29 Cha' no benne' kape' chelá'a xago', bze yechelá'a xagon'.

Cha' no benne' ke'e laže' da' zoan xkožo'o, lezka' be' latje ke'e zon'.

30 Cha' no benne' nnable' le' da' de chio', bnezjwn chie'.

Cha' ke'e da' naken chio', bi yennabon'.

31 Ka žénelele gongak benách ka' chele, lezka' le gon chégake'.

32 'Cha' nží'izelele benne' ka' zej nži'ile' le'e, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zej nži'ile' benne' ka' zej nži'ile' légake'.

33 Cha' žonle da' naken chawe' chégakze benne' ka' žóngake' chawe' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka'. 34 Cha' znézjwzele chegak benne' ka' žéklele yebí'igake'

chele, ħbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zoa bi da' znézwgake' chegak benne' ka' žóngake' doła', dan' zej nnezle' yebí'igake' dan' bnézwgake'. ³⁵ Neda' žapa' le'e: le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', na' le gon da' naken chawe' chégake'. Le wnezjw chegak benách ka' la'kze bi žéklele yebí'igake' chele. Cha' ki gonle, zen nak da' yebélenlen, na' gakele zi'nkze Dios, Benne' zente, dan' žone' da' naken chawe' chegak benách ka', benne' bi žaz láže'gake', na' benne' ka' žóngake' da' kegle. ³⁶ Žala' yeyache' láže'lele benách ka', kan žon Xale Dios, žeyache' láže'le' yógo'te benách.

Bi žala' nnežo che lježžo

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

Bi nnele che lježle, na' bi nne no benne' chele.

Bi yesbága'le lježle zia, na' bi yesbaga' no benne' le'e zia.

Le yenít law che lježle, na' Dios yenít lawe' chele.

³⁸ Le wnezjw che lježle, na' Dios gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len to kak da' zžixen, dan' nak bia' li, dan' nyižen, na' nyiten že'lte, na' zo dí'aten. Kan nak da' zžixle le'e, ka'kze wžíx Dios chele.

³⁹ Bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—ħWak to benne' lo chole chi'e yetó benne' lo chole? Bi gake', dan' žoptie' bixgake' to lo bloj.

⁴⁰ Lezka', bi gakže blo to benne' wsedle, ka' benne' žsedle' le', san kate' yeyóž wsedle bennen', na' gake' kan nak bennen' žsedle' le'.

⁴¹ 'ħBiz chen' zwio' bébedon' dan' yo'on yej law lježo', na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'?

⁴² ¿Wak yi'o lježon': "Bicha'a, benn latje yebeja' bébedon' dan' yo'on yej lawo'" na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale bebéj da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž le'elo' binlo nich gak yebejo' bébedon' dan' yo'on yej law lježon'.

*Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Mt. 7:15-19; 12:33-37)*

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴ Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbia yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbia lba uba. ⁴⁵ Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lázda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lázda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj lázdo'žo.

*Chope kan gak chíjwžo len yo'o
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz chen' žližle neda', znnale: "Xanto', Xanto'" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷ Wlo'e'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znnan. ⁴⁸ Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe. Kate' wdé nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchinnjen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan

nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis
wbá'a kwit yo'on', la' wžía yi'ten belate ža.

7

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma (Mt. 8:5-13)

¹ Kate' Jesusen' beyož bcháljlene' benne' ka' ki,
wyeje' lo yež Kapernaum. ² Lo yežen' zoa to benne'
yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile,
na' zoa to bi' wen žin chie' nží'ile'ele'-be'. Yo'o yižwé'
xkwiden', na' ba žekte gatbe'. ³ Kate' benle bennen'
da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la'
bséla'tie' bale benne' gole, benne' judío ka', gan zoa
Jesusen', nich chjéta'yoegekle' Le' yide' yedjyene' bi'
wen žin chien', xkwiden' yo'obe' yižwé'. ⁴ Bžingak
benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot láže'gake'
góta'yoegekle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵ dan' žape' ba
la'ne benne' wláž chežo ka', na' bene' to yo'o chežo
gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶ Naž Jesusen' wyéjlene' légake'. Kate' za'
žíntegake' liž bennen', le' bsele'e bale lježe' gan za'
Jesusen', na' góžgake' Le':

—Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi
naka' zi cho'o liža'. ⁷ Lezka' bi naka' zi biga'a gan
zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze,
na' yeyakte bi' wen žin chian'. ⁸ Lezka' neda', zoa
benne' zнна bi'e neda', na' lezka' zej nnita' benne'
ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zchi'a neda' légake'.
Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe':
Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin
chia': Ben žin ni, žonen'."

⁹ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láže'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejli'e chia' neda' kan žejlé' benne' ni chia'.

¹⁰ Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyoé'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi wen žin na'.

Jesús žesbane' xkwide' byo che to no'le wzebe

¹¹ Wdé gok da' ni, zej Jesusen' lo yež Naín len benne' wsedle chie' ka', na' benne' zan zjáklene' Le' tzen. ¹² Kate' bžine' žoa'a yežen', ble'ele' benne' ka' zej noe'e to xkwide' byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'-be'. Bi'do' gaten' nakbe' xkwide' tlicha' che to no'le wzebe. Benne' zan, benne' wláz che no'len', nníta'lengake' le'. ¹³ Kate' Xanžon' ble'ele' no'len', beyache' láže'le' le', na' gože' le':

—Biž kwežo'.

¹⁴ Naž Jesusen' wbig'e ga na', na' wdane' dan' del bi'do' gaten'. Wlezkak benne' ka' zej noe'e-be', na' Jesusen' wnné':

—Xkwide' byo, žapa' le', beyase.

¹⁵ Naž bi'do' gaten' bebanbe', na' wže'be', na' wzó lawbe' zchaljbe'. Jesusen' benezjwe'-be' lo na' xna'be'. ¹⁶ Kate' blé'egekle' benne' ka' da' ni, bžébegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Bla' to benne' zaka' ga zoažo ni, benne' zchalje' lo wláz Dios. Dios na'kze žezá' laže'e chežo, benne' chie' ka'.

¹⁷ Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngekle benách ka' nníta'gake' yógo'te yež gan nbab Judea, na' yógo'te yež zej žen' gawze ga na'.

*Da' wnnáb Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen bzéngkele' le' yógo'te da' ki, da' ka' žon Jesusen'. Zwan' bliže' chope benne' ka', ¹⁹ na' bsele'e légake' gan zoa Jesusen' nich nnábgekle' Le', na' nnágake': ¿Nako' le' Benne' Criston', bennen' selá' Dios, o žala' kweztó' benne' yoble? ²⁰ Kate' benne' ka' bselá' Zwan' bžíngake' gan zoa Jesusen', góžgake' Le':

—Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis bsele'e neto', nich nnablto' Le', na' nnato': ¿Nako' le' Benne' Criston', bennen' selá' Dios, o žala' kweztó' benne' yoble?

²¹ La' na'ze žeyón Jesusen' benne' zan, benne' yižwé' ka', len benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' lezka' benne' zan, benne' lo chole ka', bsaljwe' yej láwgake'. ²² Bechebe Jesusen', na' gože' chope benne' ka' bselá' Zwan', na' wnné':

—Le chej, chejzénlele Zwan' kan nak da' blé'elele, na' da' bénlele. Želé'egekle benne' ka' gókgake' lo chole. Žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Beyakgak benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže. Žeyéngkele benne' ka' bkwéžwgake'. Bebangak benne' gat ka'. Benne' yache' ka' žéngkele' diža' chawen'. ²³ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' gónlene' neda' tzen la'kze bi žona' kan žekle' žala' gona'.

²⁴ Kate' benne' ka' bselá' Zwan' bezá'gake' ga na', wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' kan nak che Zwan', na' wnné':

—¿No benne' bejwíale lo latje dachen'? ¿Bejwíale to benne' nake' ka to ya xtil dan' zta be'? ²⁵ ¿Nozkze benne' bejwíale? ¿Bejwíale to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' de yela' wnni'a chégake' nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ²⁶ ¿Nozkze benne' bejwíale? ¿Bejwíale to benne' zchalje' lo wláz Dios? O, žapa' le'e. Zwan' nakže' blo ka to benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁷ Nak Zwan' bennen' nyejw le'e yich la'y kan nak chie' da' znnan:

Bwia nga, žsel'a benne' wbás chia'.

Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e nez gan tio'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: gan zej nnita' benách ka', cha' zoa no benne' zchalje' lo wláz Dios, bi nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' nexjw gan znná bia' Dios, bennen' nakže' blo ka Zwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne' wechizjw ka', béngekle' da' bchalj Zwan', gókbe'egekke' da' naken chawe' law Dios, na' bezóagake' nis lo na' Zwan', ³⁰ san benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis lo na' Zwan', na' ki goken, belka'ne' ka'ze da' chawe' da' gónele Dios gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? ¿Nakxkze zej nake'?

³² Zej nake' ka xkwide' ka' želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na' želbéžeya'abe'. Želye'be' ljéžgakbe': “Zkwežto' bžejw lawle, na' bi žia'le. Žol nyáche'to', na' bi zbéžele.” ³³ Ki nakle dan' bla' Zwan', bennen'

bezóe' benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil, na' bi we'je' xis uba, na' wnnele chie', na' wnnale: “Da' xiwe' žónlenen le' tzen.” ³⁴ Kate' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' že'j žawa', znnale chia': “Bennen' naked' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Naked' lježgak benne' wechizjw ka' len yezika' benne' doła' ka'.” ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia' benne' ka' zej nape' yela' žejni'il che Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesús lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže' Jesusen' nich gáwlene' le' tzen. Wyó'o Jesusen' liž bennen', na' wži'e, na' wzó lawe' žawe'. ³⁷ Zoa to no'le le'e lo yežen', na' katen' benle' že'j žaw Jesusen' liž benne' yodo' fariseon', naž ble'e ga na', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' yožen to da' zla' zix. ³⁸ Katen' bžine' zaka' xkóže'le Jesusen', wži'e xni'e Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žesbise' ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bezíe' ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e, na' wloé'e dan' zla' zix lo ni'e. ³⁹ Kate' benne' yodo' fariseon', bennen' bliže' Jesusen', ble'ele' da' ni, wzá' laže'e, na' wnné': “Chela' nak benne' ni benne' zchalje' lo wlaž Dios, gákbe'ele' da' nak no'le ni zgane' Le', na' da' žone', dan' naked' no'le le'e.”

⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon', na' wnné':

—Smon, de to da' žénela' yapa' le'.

Beží'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsedle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wnníta'gak chope benne' zej nbage'e mežw chie'. To bennen' nbage'e chie' lazjwe' che chopiz, na' yetóen' nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'. ⁴² Dan' bi de mežw chégake'

nich chízjwgake' dan' zej nbage'e chie', che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ěNozle benne' chope' ki ží'ižele' bennen' benít lawe' chégake'?

⁴³ Beží'i Smon na', na' wnné':

—Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze znno'.

⁴⁴ Naž beyéchj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—Ězle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbeže', na' bezíe' ni'a len yicha' yichje'. ⁴⁵ Bi bzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa ži no'le ni, znop'e ni'a. ⁴⁶ Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix ni'a. ⁴⁷ Che len žapa' le', doła' zen dan' wbaga' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nží'ile'ele' neda'. No benne' ženít law Dios chie' láte'do'ze, láte'do'ze nží'ile' Dios.

⁴⁸ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Doła' wbago'o ba benít lawa' chio'.

⁴⁹ Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žáwgake' wzó láwgake' želyi'e ljéžgake', na' wnnágake':

—ĚNozkze benne' ni, ženít lawe' doła'?

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejl'i'o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

8

No'le ka' žáklengake' Jesús len benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdé gokgak da' ki, wdé Jesusen' gan zej že' yež zan, yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan zŋna bia' Dios, na' benne' chežínnote benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le' tzen. ² Lezka' baŋe no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légake' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yó'ogake', na' beké'e yižwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjwgake', no'len' beběj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. ³ Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' zŋna bi'e, zoe' ládjwgake', na' lezka' zoaŋen Susana légake'. No'le ki želsí'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsedle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' znéjwgake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz ža'ne' (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Lezka' benne' zan bžójgake' lo yež ka', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. Katen' bdóbgake' gan zoe', Le' bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁵ —Bžoj to benne' žaz ža'ne' zjeze' bínbedo' ka'. Kate' ne zjeze', bėjjwgak baŋe bínbedo' ka' gan nak nez las, na' wdegak benách ka' ga na', na' bléjgaken'. Lezka' bžíngak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁶ Bėjjwgak yebaŋe bínbedo' ka' lo yo gan že' yej. Kate' bla'gak bínbedo' ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'. ⁷ Bėjjwgak yebaŋe bínbedo' ka' gan bel'a'gak lba yeche' ka'. Tzen belgole lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka' kate' blá'gaken, na' bžia yí'gaken yagdo' ka'. ⁸ Bėjjwgak yebaŋe bínbedo' ka' gan nak lo yo beb. Katen' ba bgólgaken, bnéjwgaken. To ton bnezjwn yetó gaywá' bínbedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyóž wnné' ki, zižje wnnié':
—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Znna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekle'
Le', na' wnnágake':

—¿Biz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache' kan znna bi'e
Le', san yezika' benách ki, zchájlēna' légake' da'
žsaka' leba' nich kate' wíagake', bi lé'egekle', na' kate'
yéngkele', bi chejní'igekle'.

Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka' leba': Bínnedo' ka'
zej naken xtiža' Dios. ¹² Bínnedo' ka' bėjwngaken
lo nez las zloe'egeklen kan žak chegak benne' ka'
žylenle' dižan', na' la' za'te da' xiwe', na' žeká'n
dižan' da' wyó'on lo yichj lázdo'gak benne' ka', nich
bi chejlé'gaken', na' nich bi yelágake'. ¹³ Bínnedo'
ka' bėjwngaken lo yo gan že' yej zloe'egeklen kan
žak chegak benne' ka' žylenle' dižan', na' len yela'
žebél želzi'en, san zej nake' ka' bínnedo' ka' bi
béngaken lwen. To chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža'
lázdogake' da' žak chégake', na' la' žsántegake' dižan'.

¹⁴ Bínnedo' ka' bėjwngaken gan belā'gak lba yeche'
ka' zloe'egeklen kan žak chegak benne' ka' žylenle'
dižan', na' kate' ba béngeklen', na' da' ka' žákgaken
chégake' yežlyó nga žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej
naken yela' wnni'a chen, na' da' ka' zdan láže'gake'
da' žákgaken ga ni, na' dižan' bi žonen žin lo yichj

lázdo'gake'. ¹⁵ Bínnedo' ka' bėjwɣaken gan nak lo yo beb zlóé'egeklen kan žak čegak benne' ka' dot láže'gake' žéngikle' dižan', na' zgo'o chóchgaken' lo yichj lázdo'gake', na' lo yela' zbez zen laže' chégake' žóngake' kan znnna dižan'.

Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ní' ližžo
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Xtiža' Dios naken ka to yi'. Kate' to benne' zgale' yi', bi zdosen' kak, na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín' benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷ La' law yógo'te da' ngache', na' gak bian', na' žoj lawle yógo'te da' žaken ži žize.

¹⁸ 'Che len, le wzé nag, dan' gata' yelate' che benne' zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' si'že' xtiža' Dios, san benne' bi zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben xna' Jesús tzen len benne' biche'e ka'
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Naž bžin xna' Jesusen' tzen len benne' biche'e ka', gan zoe', san bi gok žíngake' lawe' Le' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ²⁰ To benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xno'o len benne' bicho'o ka' nníta'gake' lí'ale, na' žénegekle' wcháljengake' Le'.

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' želyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan zej nake' ka xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wale
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² To ža wžén Jesusen' to lo barkw tzen len benne' wsdle chie' ka', na' Le' gože' légake':

—Le cho'o yechelá'a niso' nga.

Naž la' zjaktie'. ²³ Kate' ne želdié' lo nison', ztas Jesusen'. Naž wzó law žak to be' wale lo nison', na' ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de zož chégake'.

²⁴ Naž wbíga'gake' gan de Jesusen', na' besbángake' Le', na' wnnágake':

—jBenne' wsdle! jBenne' wsdle! Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', bliže' ben' žaken, na' nisen' da' zgo'nen, na' wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nison'. ²⁵ Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿Bi na' chejle'le che Dios?

Bžébegake' légake', na' bebángle'. Gož ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Nožkze benne' ni? Zdile' be' dan' žaken, na' niso', na' žóngaken dan' znne'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Naž bžin Jesusen' tzen len benne' wsdle chie' ka', gan nbab yež Gadara, da' žen' yechelá'ale niso' gan nbab Galilea. ²⁷ Kate' Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan nak lo yon', bedjchág to benne' yežen' Le'. Ba gok schale'e yoe'e be' xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž zzoe' lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan zkáche'gake' benne' gat ka'. ²⁸ Kate' bennen' yoe'e be' xiwe' ble'ele' Jesusen', wnnié' zižje. Bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—¿Biž nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi wsaka' zi'o neda'.

29 Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xīwen' yežojen lo bennen'. Zan chi'i be' xīwen' ba bchix blol-le'en bennen'. Benne' ka' che yežen' bchéjgake' le' do ya, na' bzóagake' bayw ya ni'a ne'e, san bchoge' do ya ka', na' be' xīwen' da' yoe'e bchen' le' lo latje dach. 30 Naž Jesusen' wnnable' be' xīwen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Be' xīwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' xīwe' zan. 31 Naž be' xīwe' ka' góta'yoegeklen Jesusen' bi sele'e légaken latje chol' chegak benne' gat ka'. 32 Lezka' wzóa to kwe' koch zan ga na', želdaba' žáwgakba' law ya'adon', na' be' xīwe' ka' belnnáb nyachen' Jesusen' we'e légaken latje chejžó'ogaken lo koch zan ka'. Jesusen' bi'e légaken latje. 33 Bežojgak be' xīwe' ka' lo bennen', na' bejžó'ogaken lo koch zan ka', na' jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej zen. Bejbíxjgakba' lo nisdo', gan belyepba' nis.

34 Kate' benne' ka' žape chí'igake' koch ka', blé'egekle' kan gok chégakba', bžébegake', na' bebáňgekle'. Bezónnjgake' ga na', zeyéjgake' lážgake', na' bejzéňgekle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'. 35 Naž bžojgak benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwiágake' dan' goken. Katen' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' wyoé'e be' xīwe' ka', ži'e xni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'. 36 Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' légake' kan goken, na' blé'egekle' ba beyák bennen' wyoé'e be' xīwe' ka'. 37 Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláž che yež ka' zej nbaben

yež Gadara na', góta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'. Ki bégake' dan' zžébegake'. Beben' Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'. ³⁸ Bennen' bežojgak be' xiwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

³⁹ —Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláž chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nison', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebégekle' ni'a chie' Le' dan' želbeze' yógo'tegake' Le'. ⁴¹ Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéngেকে benne' judío ka' xtiža' Dios. Bzoa zibe' law Jesusen', na' góta'yoele' Le' cheje' liže'. ⁴² Ki bene' dan' zoa to xkwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tlícha'kze chie', na' zejbe' ka chežinno yiz. Kate' ne zej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchígake' Le'.

⁴³ Zej to no'le ladjw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zžáka'li'e, dan' bi' zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bdie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne' ka' žeyóngake' benách ka', san nitó benne' bi' gok yeyone' le'. ⁴⁴ Whige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵ Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—¿Noz benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta' lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, zej nnita' benne' zan ga ni, benne' zchígake' Le', na' zžíga'gake' Le', na' zno': “¿Noz benne' wdane' neda'?”

⁴⁶ Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yela' wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷ Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yela' zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biz chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'.

⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Zí'na'do', dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyéj ližo'.

⁴⁹ Kate' ne znoa Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsedle.

⁵⁰ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák xkwide' no'le chion'.

⁵¹ Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olene' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' xkwide' no'len'. ⁵² Želbeže benne' ka' nníta'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che xkwide' no'len', na' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Biž kwéže. Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³ Ben díjgekle' Le' dan' nnézgekle' ba natbe'.
⁵⁴ Naž Jesusen' beḡwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xkwide' no'le, beyase.

⁵⁵ Naž be' nakkzbe' beyó'on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnéjzwgake' da' gawbe'. ⁵⁶ Bebáňgekle' ḡa ḡna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéňgekle' nitó benne' kan goken.

9

Jesús žsele'e benne' wsedle chie' ka' nich chejségake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wak, na' yela' wnná bia', nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ² Bsele'e légake' nich chejzéňgekle' benách ka' kan zṇna bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ³ Jesusen' gože' légake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi ḡoa yenle chope laže'. ⁴ Bíte'teze yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'žele lo yežen'. ⁵ Gáte'teze gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, le yežój lo yežen', na' le kwib bixte da' dan' lable, dan' wlo'e'elen légake' zej nbage'e zia.

⁶ Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégake' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nníta'gake' yógo'te yež ka'.

Kan got Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Benle Herodes, bennen' z̄nna bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wžé' zedle', dan' znnagak benách ka':

—Bebán Zwa lo yela' got.

⁸ Yebale' znnágake':

—Belá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yebale' znnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

⁹ Herodes na' wnné':

—Zwan' bchoga' yene'. ¿Nožke bennen', ženla' da' zan ki da' žone'?

Herodes na' žak láže'li'e le'ele' Jesusen'.

Zwaw Jesús gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Kate' bežingak benne' wbás ka' che Jesusen', benne' ka' bsele'e chejségake' xtiže'e, na' bzéngekle' Le' yógo'te da' bégake'. Naž Jesusen' bchi'e légake' cheze. Jake' to latje dach gan nbab yež Bet-saida. ¹¹ Kate' wnnéžgekle benách ka' da' ni, wnáwgake' Jesusen', na' Le' wdape' légake' ba la'ne, na' bcháljlene' légake' kan z̄nna bia' Dios, na' bey-one' benne' yižwé' ka'.

¹² Kate' za' žale ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách ki nich chjake' gan zej že' yeždo' ka', na' gan zej že' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljgake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

13 Naž Jesusen' gože' lęgake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtildo' de, na' chopze bel cheton' de. ¿Chejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

14 Zej nnita' ka gayo' mıl benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

15 Ki bégake', na' wže'gak yógo'te benne' ka'.

16 Naž Jesusen' beḡwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', zḡwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóḡkeno'.” Naž bzozje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. 17 Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljgake'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka', na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.

Znna Bedw Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 To ža kate' ne zoa Jesusen' cheze gan zcháljlēne' Dios, na' žónlengak benne' wsedle chie' ka' Le' tžen, wnnable' lęgake', na' wnné':

—¿Nožen' znnagak benách ka' naka' neda'?

19 Bechébegake', na' wnnágake':

—Bałe' znnágake' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Yebałe' znnágake' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' yebałe' znnágake' nako' to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, na' ba bebane' lo yela' got.

20 Naž Jesusen' wnnable' lęgake', na' wnné':

—Cheze le'e, ¿nozḡke znnale naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

Znna Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Naž Jesusen' besnisle' légake', na' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' No nake' Le'.

²² Naž gože' légake':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách, na' da' zan da' gaken chia'. Benne' gole ka' len b̥xoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wká'ngake' neda' ka'ze. Gótgake' neda', san kate' te chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

²³ Lezka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žon byenen wzóe' chela'ale da' naken chie', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze nich chejté'e le'en. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁴ No benne' ži'e wnné yoe che yela' nban chie', wniten', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁵ Bi be da' chawe' gata' che to benne' cha' gape' yógo'te da' den yežlyó nga, san wnite' to chi'ize yela' nban chie'. ²⁶ No benne' žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele' x̥tiža'a, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' len yela' baní' chegak wbás ka' che ya'abá che Dios nich nna bi'a. ²⁷ Da' li žapa' le'e, zej nnita' bale benne' nga, benne' bi na' gátgake' kate' lé'egekle' ža yedjnná bia' Dios.

Zcha' kan znna' law Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Kate' ba wdegak xono' ža wdé bchalj Jesusen' da' ki, bchi'e Bedw len Zwa, na' Jakob, na' wžene' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ²⁹ Kate' ne

zcháljlene' Dios, bža' kan z̄nna' lawe', na' laže' da' nakwe' beyaken z̄ila'do'ze, na' wyepen yes baní'.

³⁰ Naž bl̄a' lawgak chope benne' ka' gan zoa Jesusen', na' zcháljlengake' Le'. Zej nake' Moisés len Lías, benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te. ³¹ Žoptie' belyepe' yes baní', na' zcháljlengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yezé'e yežlyó nga.

³² La'kze z̄nna'le'en tas Bedon', len benne' ka' nníta'lengake' le', na' ben byéngake' lé'egekle' yela' baní' che Jesusen', na' chegak benne' chope' ka' nníta'lengake' Le'. ³³ Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le':

—Benne' wsedle, gak chawe' ga'nžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' z̄nne'. ³⁴ Kate' ne zchalje' da' ni, la' wže'te to bejw ga na', dan' bkachen' légake', na' bžébegake' dan' nníta'gake' lo bejwn'.

³⁵ Naž benle chi'i benne' zchalje' lo bejwn', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶ Kate' beyož benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nlene' légake'. Benne' wsedle chie' ka' wnníta'gake' žize, na' ža na' bi góžgake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

Žeyón Jesús to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Kate' za' ža'ní' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' zan ga na', benne' ka' zedjchágake'

Jesusen'. ³⁸ To benne' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsdle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tlícha'tekze bi' chia'. ³⁹ Yo'obe' be' xiwe' da' zkwéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' zbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix zlól-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰ Góta'yoela' benne' wsdle chio' ka' yebéjgaken', san bi gókgake'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le chia', na' nyal yichjle. Ğáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴² Kate' ne za'be' zbíga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix blól-le'en lebe'. Jesusen' bdile' be' xiwen', na' beyone' xkwide' byon'. Naž benezjwe'-be' lo na' xabe'. ⁴³ Bebáŋgekle yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

Jesús znne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebáŋgekle yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsdle chie' ka', ⁴⁴ na' wnné':

—Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

⁴⁵ Bi bejní'igekle benne' wsdle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejní'igeklen', san bi bežóggekle' nnábgekle' Jesusen' kan nak da' ni.

No benne' nake' blo

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Naž wzó lawgak benne' wsdle ka' che Jesusen' zdil díža'gake'. Želnnable ljéžgake' toe' yetóe' nole'

gake' benne' blo. ⁴⁷ Žákbe'ele Jesusen' da' zza' lāže'gake', na' wdele' to xkwíde'do', na' bzoe'-be' kwite'. ⁴⁸ Naž gože' légake':

—No benne' gape' to xkwíde'do' ki ba la'ne dan' nakbe' chia', nedkzan' gape' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xa', Bennen' bsele'e neda'. Che len, bennen' zoe' ladjwle, na' nakže' gaxjw laže', benne' ni nake' blo.

*No benne' bi zži'e chežo, žáklene' žo'o
(Mr 9:38-40)*

⁴⁹ Naž Zwa bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' zkonle' žin lo' žebeje' be' xiwe' ka', na' bžonto' biž gonen' dan' bi žónlene' žo'o tzen.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bi wžonle gonen', dan' no benne' bi zži'e chežo, žáklene' žo'o.

Jesús zdile' Jakob len Zwa

⁵¹ Kate' za' bawze ža žala' gat Jesusen', na' yeyepe' ya'abá che Dios, ben byene' cheje' lo yež Jerusalén. ⁵² Bsele'e benne' wbás chie' ka' nich ch-jake' zgá'alegake' ka Le', na' jake' to yeždo' gan nbab Samaria, nich chejtílgake' gan ga'ne' dot yele. ⁵³ Benne' ka' che yežen' bi wdápegake' Jesusen' ba la'ne dan' zeje' lo yež Jerusalén. ⁵⁴ Kate' Jakob len Zwa, benne' wsedle ka' che Jesusen', blé'egekle' da' ni, góžgake' Le':

—Xan, žnnablto' dinne yi' da' zan' ya'abá che Dios nich wžía yin' légake', gonto' kan ben Lías?

⁵⁵ Byechj Jesusen', na' bdile' légake', na' wnné':

—Bi nnézlele biz be' yo'ole. ⁵⁶ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich wžía yi'a yela' nban chegak benách ka', san nich yeslá' légage'.

Naž jake' yež yoble.

Benne' ka', benne' žénegekle' chjénlengake' Jesús tzen

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Kate' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ne yó'ogake' nez, bžin to benne' ga na', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'léna' Le' gáte'teze gan chejo'.

⁵⁸ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj chégakba', na' byínnedo' ka', žiagak xó'ngakba' ka', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de chia' gan gata'a nich yezí' laža'a.

⁵⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yoble, na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a zga'ale liža', kate' wkáche'ža' xa'.

⁶⁰ Jesusen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za' gátgake' wkáche'gake' benne' gat ka' chégake', san le', wyéj, bejzenle benách kan zña bia' Dios.

⁶¹ Naž bžin yetó benne', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'léna' Le', san benn latje cha'a zga'ale nich chejzela' diža' lježa' ka'.

⁶² Jesusen' gože' le':

—No benne' že' laže'e da' de yežlyó nga, nake' ka to benne' zga'ne' beže, na' zwie' xkóže'le'. Cha' no benne' žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da' zña bia' Dios.

10

Jesús žsele'e chonnłaj chi benne' nich chejségake' xtize'e

¹ Wdé gok da' ki, Xanžon' wžie' yechonnłaj chi benne' wsedle chie' ka', na' bsele'e chope wégake' nich chjake' zgá'alegake' ka' Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka', gan za' tie' Le'. ² Gože' légake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken ka to yežlyó zen gan žon byenen łapa', san babze benne' wen žin chia' nníta'gake'. Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' Xan yežlyón', sele'e benne' wen žin ka' gan nak yežlyó chien'. ³ Le chej na'a. Le wia, neda' žsela'a le'e, na' nakle ka zila' ka' zjakba' ladjwgak beko' yixe' snia ka'. ⁴ Bi wa'le bzod mežw, na' kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó kwe' zélele, na' bi zélele lo nez nich wcháljlenle benách ka'. ⁵ Gáte'teze yo'o gan cho'ole, zga'ale nnale: “Da' zka'n chawe' yichj láždo'žo gaken chegak benách nníta'gake' yo'o ni.” ⁶ Cha' zoa no benne' ga na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n chawe' yichj láždo'žo da' nnablen gá'nlenen le', san cha' bi zoa no benne' ki ga na', da' zka'n chawen' da' nnablen gá'nlenen le'e. ⁷ Le ga'n lo yo'o gan cho'ole, na' le ye'j le gaw bi da' gónngake' le'e, dan' želkzele benne' wen žin da' gawe'. Bi tele to to yo'o. ⁸ Gáte'teze yež gan žinle, gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j le gaw bíte'teze da' gónngake' le'e. ⁹ Le yeyón benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežen', na' le ye'-gake': “Ba blá' da' zнна bia' Dios gan zoale.” ¹⁰ Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi gápegake' le'e ba la'ne, le yežój ga na', na' le chejzé lo nez che yežen', na' nnale: ¹¹ “Bixte yo che lažle, da' dan' labto' zchinnjton', na'

naken da' zloe'elen nbága'le zia, san žala' nnézlele da' ni. Ba bla' da' zña bia' Dios ga zoale ni.”
¹² Neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žegak benách ka' che yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, yežen' bchinnj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát láže'gake' (Mt. 11:20-24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Betsaida. Chela' gok lo yež Tiro, na' lo yež Sidón yela' wak zen ka' ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka', na' wakw kwíngake' laže' ka'ze, na' kó'ogake' de yíchjgake', da' wloe'elen ba beyát láže'gake'. ¹⁴ Che len, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka'. ¹⁵ Le'e, benách ka' zoale lo yež Kapernaum. Gok chele kan wyepke gan cho'ogak benách ka' ya'abá che Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje chol chegak benne' gat ka'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e, lezka' zze nage' chia' neda', na' bennen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka' zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen' zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne' ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žežingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷ Kate' chonnłalj chi benne' ka' bseła' Jesusen' nich chejzéngkele' benách diža' chawen' bežíngake' gan zoe', na' wnnágake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan znnato' kate' zkonlto' žin lo'.

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Neda' bl'e'ela' da' xiwe', na' wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzió', dan' žazen lo yo. ¹⁹ Le wia nga, neda' bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich gak góxwle bele snia ka', na' goxjní' ka', len na'le, na' bi be gaken chele, na' nich wchinnjle yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' bi zle'elen žo'o chawe'. ²⁰ Na'a, le yebél, kégeze dan' žongak be' xiwe' ka' kan znnale, san dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ La' na'ze bebél Jesusen', zoalen Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona' dan' bkacho'o da' ki lawgak benne' ka' žákgage' da' zenle'e, na' lawgak benne' sina' ka', san bloe'elo' xkwide' ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe, dan' ki žaz lažo'o Le'.

²² Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka' nnézgekle benne' ka' ženela' neda', Zi'ne', wloe'ela' légake' Xa'.

²³ Naž Jesusen' bwie' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne' ka' zlé'egekle' da' zlé'elele le'e, ²⁴ dan' žapa' le'e: benne' zan, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios len benne' wnná bia' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e san bi

blé'egeklen'. Gónegekle' yéngkle' da' žénlele le'e, san bi béngklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵ Naž la' wzó ža'te to benne' yodo' wsedle, na' nich si' bi'e Jesusen', wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, ěbize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

²⁶ Jesusen' gože' le':

—ěžejni'ilo' da' nyejw le'e yich, dan' bchi'le Moisés? ěNakx xbab žono' le' dan' žolo'?

²⁷ Beží'i bennen', na' wnné':

—Ki znann: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj laždo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot yela' žejní'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

²⁸ Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

²⁹ Dan' gónele bennen' yeběj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—ěNož benne' nake' lježa'?

³⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bdinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' bėxwgak benne' wbán ka' le'. Btinnegake' ze', na' bėngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'. ³¹ Naž wdé to bxož lo nezen'. Kate' blé'ele' bennen' žie' we', chela'ale wdíe'. ³² Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žóngake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' blé'ele' le', lezka' wdíe' chela'ale. ³³ Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' blé'ele' le', beyache' láže'le' le'. ³⁴ Whige'e gan die', na' bdebe'

set, na' xis uba wal lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie', na' bchi'e le' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chi'e le'. ³⁵ Yetó ža kate' ba ža'ní', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lazjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': "Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a." ³⁶ Na'a, ģnakx xbab žono' le'? ģNole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' zia?

³⁷ Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyéj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

³⁸ Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e Le' liže'. ³⁹ Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a Jesusen', na' bze nage' xtiže'e. ⁴⁰ Martan' wžé' zedle' dan' žónli'e žin. Wbige'e gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Xan, ģbi žeyache' láže'lo' neda' dan' bka'n bi' bila' ni neda', na' toza' žona' žin? Gož-be' gáklēbe' neda'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da' zan da' že' lažo'o žonon'. ⁴² Toze da' žon byenen gonžon, na' Lia ni wžebe' dan' nakže chawe', na' dan' wžebe' bi yegá'n.

11

Kan žala' wcháljlenžo Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ To ža na' Jesusen' zcháljlene' Dios. Katen' beyož bcháljlene' Le', to benne' wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Xan, bsedle neto' wcháljlento' Dios, kan ben Zwa, bsedle' benne' ka' žónlengake' le' tzen.

² Naž Jesusen' gože' légake':

—Kate' wcháljlenle Dios, žala' nnale ki:
Xato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.
Da, nna bi'o nga.

Žénelto' gak yežlyó nga kan žaz lažo'o Le', kan žaken ya'abá chio'.

³ Benn da' gawto' na'a ža.

⁴ Benít law cheto' dolan' nbága'to'

kan neto' ženít lawto' che no benne' bi da' žone' cheto'.

Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' dola',
san beslá neto' lo da' žonen.

⁵ Lezka' Jesusen' gože' légake':

—Cha' zoa no benne' ládjwle, benne' zoa lježe',
na' cha' žin to benne' liže' gachje yele, naž cheje'
gan zoa lježen', na' wliže' le', na' nne': “Bicha'a,
benngaž neda' chonne yet xtil, ⁶ dan' to benne' ze'e
zi'to' ba ble'e liža', na' bi be de da' wa'a-ne' gawe'.”

⁷ ¿Yechebe bennen' yoe'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? “Bi
gon lelo' neda'. Ba nyejw yo'o, na' bi' chia' ka' ba
déľengakbe' neda'. Bi gak chasa' nich bi da' gonna'
chio'.” ⁸ Neda' žapa' le'e: la'kze bi chase' nich bi
da' wnezjwe' chie' dan' nake' lježe', san chase', na'
wnezjwe' chie' ka da' žiážjele' nich bi gon lelže' le'.

⁹ Che len žapa' le'e:

Le nnab, na' Dios gonne' chele.

Le chilj, na' žel chele.

Le wlíž ža yo'o, na' yaljwn chele.

¹⁰ No benne' bi da' znnabe', zzi'en, na' bennen' bi da' žilje', zžel-len', na' bennen' žliže' ža yo'o, žaljwn chie'.

¹¹ 'Cha' zoa no benne' ladjwle, benne' nake' xa xkwide', na' cha' nnablbe' le' yet xtil, žwnezjwe' chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel, žwnezjwe'-be' bele? ¹² Cha' nnablbe' le' to xchit bežjw, žwnezjwe'-be' goxjn'? ¹³ Ki naken, cha' le'e bi nakle chawe', san nnézlele wnézjwle chegak ži'nle ka' da' naken chawe', wak wxén láže' žele Xale zoe' ya'abá gonne' Dios Be' La'y chele, nol-le nnáblele Le'.

Znnágake' Jesús žone' žin len yela' wak che da' xiwe' (Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ To ža Jesusen' bebeje' be' xiwe' da' yo'o to benne', dan' žonen ga bi žak nnie'. Kate' bežój be' xiwen', bchalj bennen' bi gok nnie', na' bebáňgekle benách ka' wnníta'gake' ga na'. ¹⁵ Baľe benne' ka' wnnágake':

—Žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú da' xiwe', xangak be' xiwe' ka'.

¹⁶ Gónegekle yebaľe benne' ka' si' biá'gake' Jesusen', na' belnnable' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹⁷ Gókbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan zej nnita' benne' wnná bia' ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yo'o, yeyóž chégake'. ¹⁸ Lezka' žak che da' xiwe', dan' nzin' Belzebú. Cha' žoj chóplegak benne' ka' yó'ogake' lo nan', žnakx gak dia' yela' wnná bia' chen?

¿Na'a nnale žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú? ¹⁹ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú, ¿nozkze benne' žonne' yela' wak chegak benne' ka' žónlengake' le'e tzen, nich žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žongak benne' ka' nak bian' nchíxele le'e. ²⁰ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Dios, da' li ba bla' da' z_nna bia' Dios gan zoale.

²¹ 'Kate' to benne' wale nzi' lo ne'e da' zdíl-lene', na' žape chi'e liže', da' ka' nape' zej nga'nen chawe'.

²² Na'a, cha' za' yetó benne', bennen' nakže' wale ka' le', wlěj wchochje' le', na' yeké'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' ž_xen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

²³ 'Cha' zoa no benne' bi žónlene' neda' tzen, nake' benne' zži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi žtóblene' neda', žóslase'.

Kan nak che be' xiwe', da' žežinen latje chen
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój to be' xiwe' lo benne', zdan gan nbiže, žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi žel chen, naž nnan: “Yeyá'a gan bžoja'.” ²⁵ Kate' žežinen ga na', žejxakan' bennen', nake' ka to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. ²⁶ Naž chejen, na' chej_xín' yegáž be' xiwe' ka', da' ka' zej nakžen xiwe', na' chó'ogaken bennen'. Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka dan' goken chie' zga'ale.

Yela' ba nez zen da' naken dot li laže'

²⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gožo'o.

²⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' želyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake' (Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Kate' ne želžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó lawe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da kegle ki želnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yela' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'. ³⁰ Dan' goken che Jonasen' gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. ³¹ Kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ža ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlýon' da' žen' chelá'a gan zde wbíz byo' zag ka'. Da' ben no'len' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zi'to' nich wzé nage' diža' che yela' žejní'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka' gok Salomón na'. ³² Lezka', Dios yechise' benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe kate' žin ža choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nínibe ka' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát láže'gak benne' ka' wnníta'gake'

lo yež Nínibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'.
Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Jonasen'.

Da' žsa'ní' lo yichj lázdo'žo

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zzalje' yi', bi zgo'en gan
ngache', na' bi zdosen' zan kak, san zzoen' sibe
gan la'ten, nich wza'nín' chegak benne' ka' želyoé'e
lo yo'on'. ³⁴ Zej nak yej lawžo ka to da' zgo'on baní'
lo yichj lázdo'žo. Cha' yej lawo' zej naken chawe',
dotio' nžan' da' naken baní'. San cha' yej lawo'
bi zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken chol.
³⁵ Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' zgo'on baní'
lo yichj lazdo'o bi yeyaken chol. ³⁶ Ki naken, cha'
dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken chol
zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate'
zsa'ní' yi' gan zo'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne'
yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwlene' le'. Kate'
Jesusen' wyoé'e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó
lawe' žej žawe'. ³⁸ Kate' benne' yodo' fariseon'
ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate'
za' gawe'. ³⁹ Naž Ūanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwinle kan
žible lawle da' žej žáwlenle, san lo yichj lázdo'le nža'le
da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe'.
⁴⁰ Le'e bi žejní'ilele. ĵBi nnézlele, Dios, Bennen'
zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj
lázdo'le? ⁴¹ Na'a, le wnezjw benne' yache' ka' che
da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žíjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' rod, na' chegak yixe' kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' yela' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' bi wka'nle yezika' da ka' žonle.

⁴³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan žol-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle, dan' nakle kan zej nak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' lawlegaken, na' bi žákbe'egeklen'.

⁴⁵ Naž beží'i to benne' yodo' wsedle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, kate' znno' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶ Jesusen' gože' le':

—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbága'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdalen' len ni'a na'le.

⁴⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' betgak xa wdé chele ka' légake'. ⁴⁸ Ki naken, zzoa lile žónlenle tzen da' bengak xa wdé chele ka', dan' betgak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache'e.

49 'Che len, lo yela' žejní'il chie', Dios wnné' ki: "Sela'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle bale', na' kwia láže'le yebale'." 50 Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' yežlyó nga, 51 kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, ži'n Adán, na' zejte bétgake' Secría. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zžéygake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chegak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka', dan' xa wdé chele ka' bétgake' légake'.

52 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' lé'ezele nzi' lo na'le ži'n ya che latje gan zžel-lžo yela' žejní'il. Le'e bi žo'ole, na' žsėjwle xnezgak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

53 Kate' beyož bchaljlen Jesusen' légake' da' ni, benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó láwgake' želnnable' Le' kan nak da' zan da' žákgaken, 54 nich kwéjgake' Le' diža' nich gak yesbága'gake' Le' zia ni'a che da' yechebe'.

12

Žsedle Jesús kan nak yela' zložé'ezele chawe' kwin

1 La' ža na'ze bdobgak zan gaywá' benách gan zoa Jesusen', na' zejte wlěj ljéžgake'. Naž wzó

law Jesusen' zchájl̥lene' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', dan' naken yeḷa' zloé'ezele chawe' kwin chégake'.
² Bi be de da' žaken ži žize dan' bi la' lawlen, na' bi be de da' ngachen' dan' bi gak bian'. ³ Che len, yógo'te da' ba wnnale gan nak chol, yéngikle benách ka' gan nak lo baní', na' da' bchaljle ngáche'ze gan wzóa lo yo'o nyejwn, gaken da' wchaljgak benách ka' lawgak yógo'te benách.

*No Benne' žala' žébežo
 (Mt. 10:28-31)*

⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zí'na'do' ka': bi žébele benne' ka' žótgake' benách ka', san te na' biž bi gak góngake' chégake'. ⁵ Wlo'e'ela' le'e no benne' žala' žébele. Le žebe Bennen' gak ke'e yeḷa' nban chele, na' te na' nape' yeḷa' wnná bia' cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O', žapa' le'e, le žebe Bennen'.

⁶ 'Žóte'gake' gayo' byínnedo' ka' len chope mežw lasdo', san Dios bi žal laže'e nitoba'. ⁷ Lézka'kzen, yógo'te yicha' yichjle zej nbaben law Dios. Che len, bi žébele. Záka'žele le'e ka byínnedo' zan.

*Benne' ka' znnágake' zej nake' che Jesús
 (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne' ka' znnágake' zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, nnia' zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'. ⁹ Benne' ka' znnágake' bi zej nake' chia'

neda' lawgak benách, lezka' neda' nnia' bi zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' nnégake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, wak yenít law Dios chégake', san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, bi yenít law Dios che bennen'.

¹¹ 'Kate' wché'gake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lawgak benne' ka' wchi'a láže'gake' le'e, na' lawgak benne' wnná bia' ka', bi kwe' zédlele ni'a che da' gonle, o da' yecheble, o da' žala' nnale. ¹² La' ža na'ze wloé'el Dios Be' La'y le'e da' žala' nnale.

Yela' wnni'a chežo wak gonen ga gal láže'žo Dios

¹³ To benne' ladjw benne' zan ka' gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, gož benne' bicha'a gonne' da' žeyala' chia' che da' gota' che xato'.

¹⁴ Jesusen' gože' le':

—Benne'. ¿Zoa no benne' bzoe' neda' nich wchi'a laža'a le'e, o wzožja' da' de chele?

¹⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinle nich bi tonle yela' gape. Kégeze da' náple'ele wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶ Naž Jesusen' bcháljlene' légake' da' bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápelie yela' wnni'a, na' bnézwle'e yežlyó chie'. ¹⁷ Naž wzá' láže'e, na' wnné': “¿Nakxkze gona? Bi nžo'o ga gape chi'a da' žonn yežlyó chia'.” ¹⁸ Naž wnné': “Ki gona. Wchinnja' yo'o ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na' gona' yo'o ženže ka', gan gape chi'a da' žata'

chia', na' dan' ba de chia'. ¹⁹ Naž yapa' kwina': ba nápe_{li}'a da' ba btoba', da' ye'j gawa' zante yiz. Yeží' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'." ²⁰ Naž Dios gože' le': "Le' bi be nnezlo'. Na'a ye_{le} gato'. Na'a, ¿nože benne' gak chie' dan' ba btobon'?" ²¹ Ki žaken che bennen' ztobe' chekze' ye_{la}' wnni'a, na' bi žone' da' zej naken ka ye_{la}' wnni'a law Dios.

Dios žape chi'e benách chie' ka'

(Mt. 6:25-34)

²² Wdé na' Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' ye'j gawle, dan' nbán_{len}le, o ni'a che laže' da' gákwle. ²³ Záka'že ye_{la}' nban chele ka da' žawlen, na' záka'že bela' žen chele ka laže' da' žákwlen. ²⁴ Le wia kan žak čegak sechj ka'. Bi žázgakba', na' bi žel_{lap}ba', na' bi zej nnita' yo'o ka' čégakba' gan gape chí'igakba' da' žata' čégakba', san Dios z_wawe' légakba'. ¿Bi záka'žele le'e ka byín_nedo' ka'? ²⁵ ¿Nož benne' lád_jwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' chen? ²⁶ Che len, cha' bi gak gonle da' naken láte'do'ze, ¿biž chen' že' zédlele ni'a che da' naken da' zen_{le}'e?

²⁷ 'Le wia kan zgólegak yéjedo' ka'. Bi žóngaken do laže', na' bi žábgaken laže', san žapa' le'e, la'kze góta'le'e ye_{la}' wnni'a che Salomón, bennen' wnná bi'e, lažen' da' gokwe' bi gokžen x_tan ka zej nak yéjedo' ki. ²⁸ Cha' Dios žone' x_tan yeje yíxe'do' ka' da' žé'gaken na'a le'e yíxe', na' wxé wiž chéygaken lo yi', ¿bi gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi že_jle'le che Dios dot láže'le? ²⁹ Che len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na' bi kwe' zédlele chen. ³⁰ Yógo'te da'

ki žilgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san ba nnézkzele Xale Dios da' ka' žiážjele. ³¹ Le we' laže' gonle kan z̄nna x̄tiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

*Yela' wnni'a da' z̄tobžo ya'abá che Dios
(Mt. 6:19-21)*

³² Lezka' wnná Jesusen':

—Bi žébele le'e, nakle z̄íla'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsoale gan z̄nna bi'e Le'. ³³ Le gote' da' naple, na' le wnezjw da' si'le chegak benách yache' ka'. Ki gaken, gonle bzod mežw chele da' bi kwia yin', na' wtoble yela' wnni'a da' bi te chen ya'abá che Dios, gan bi gak žin benne' wbán, na' bi galj béledo' chen. ³⁴ Gan že' yela' wnni'a chele, we' láže'le žinle ga na'.

Žala' gakžo ban laže'

³⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le wzálj yi' da' wza'nín' chele. ³⁶ Le gak ka benne' wen žin ka', benne' želbeze' ža yelá' x̄ángake', bennen' wyeje' lni che yela' zchag na', nich kate' yežine', wliže', na' la' wsáljwtegake' nich yeyoé'e. ³⁷ Ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka', benne' gak ban láže'gake' kwéžgake' kate' yela'že x̄ángake'. Da' li žapa' le'e, x̄ángaken' wpá' kwine', na' kweke' légake' gan ye'j gáwgake', na' wsí'ni'e dan' gáwgake'. ³⁸ La'kze yelé'e kate' ba žak chol' o gachje yele, cha' yedjxake'e légake' nníta'gake' želbeze' le', ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka'. ³⁹ Žala' nnézlele da' ni. Chela' nnezle x̄an yo'o biz ža žin benne' wbán, gak ban laže'e, na' bi we'e latje bennen' wžíe' yežw liže', nich bi kwane' da' de liže'. ⁴⁰ Che len, le

gak ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža katen' bi kwezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Naž Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ži'o néto'ze da' ni da' žsaka' lebo', o ži'o yógo'te benách da' ni?

⁴² Xanžon' gože' le', na' wnné':

—ŽNožken' benne' wen žin chawe', benne' žejni'ile', na' nzi' lo ne'e lo wláz xane'? Benne' ni, xane' wdíe' lo ne'e liže', nich kate' gała' gawgak benne' ka' nníta'gake' liže', na' wnezjwe' légake' da' gáwgake'. ⁴³ Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' kate' yelá' xane', cha' yedjxake'e le' žone' žin na' da' bdien' lo ne'e. ⁴⁴ Da' li žapa' le'e, xane' wdíe' lo na' benne' wen žin chawen' yógo'te da' de chie'.

⁴⁵ Cha' no benne' wen žin gekle' bi yelá' ze xane', na' so lawe' wsaka' zi'e yezika' wen žin ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' so lawe' ye'j gawe', na' sožle', ⁴⁶ naž yelá' xan benne' wen žin na' kate' bi kweze' le', o kate' bi gákbe'ele', na' wsaka' zi'e benne' wen žin na', benne' bi nake' chawe', na' choge' chie' kwia yi'e kan nžog chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios.

⁴⁷ 'Benne' wen žin na', benne' nnezle' da' žénele xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi žone' kan wnná xane', benne' ni, wsaka' zi'le'e xane' le'. ⁴⁸ Cha' to benne' wen žin bi nnezle' da' žénele xane', na' cha' gone' da' gonen ga bage'e da' gonen ga wsaka' zi' xane' le', wsaka' zi'e benne' wen žin ni láte'do'ze. No benne' nzi' lo ne'e da' zenle'e, da' zenle'e yennáb

xane' lo ne'e, na' bennen' xane' b̄xen laže'e le' da' zenže, lezka' da' zenže yennáb xanen' lo ne'e.

Da' nak Jesús gon choplen benách ka'

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bla'a neda' nich wzena' yi' yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen yin'. ⁵⁰ Na'a, de to da' žala' saka'a neda' da' naken ka to da' yezóa' nis, na' že' zedla' kate' gakžen chia'. ⁵¹ ¿Žéklele le'e bla'a neda' nich wzóa' žize da' žaken yežlyó nga? Žapa' le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon chople benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁵² Na'a so law gayo' benne' ka', benne' nníta'gake' to yo'o gákgake' chope la'a. Chonne' tíl-lengake' chope benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža'a, na' chope' ka' tíl-lengake' chonne' ka'. ⁵³ No benne' zoa xkwide' byo chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' byon' tíl-lenbe' xaben'. To no'le zoa xkwide' no'le chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' no'len' tíl-lenbe' xna'ben'. No'len' zoa zoa liže' tíl-lene' zoa ližen', na' zoa ližen' tíl-lene' to' zi'nen'.

Da' žakgak na'a ža da' zej nak bian'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴⁻⁵⁶ Lezka' Jesusen' gože' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nnézkzele dan' znnagak benách ka', znnágake': “Kate' že' bejw kwele wak yejw. Kate' žechj be' bi gak yejw.” Žakkzen kan znnágake'. Le'e, benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzele.

Žala'yegá'nlenžo chawe' no benne' zže'e žo'o

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e kan nak da' naken chawe'? ⁵⁸ Cha' zoa no benne' bi da' yennable' le', na' zejle nich žinle yolawe', be' laže' yegá'nleno' bennen' chawe' kate' ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le' zia law benne' zchi'a laže'e le'e, na' bennen' zchi'a laže'e wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' bennen' wsejwe' le' liž yan'. ⁵⁹ Žapa' le', bi yežojó' ga na' kate' chíjwžó' dot da' nbago'o che bennen'.

13

Žon byenen yeyát láže'žo

¹ La' ža na'ze bžingak benne' ka' ga na', na' bzéngkle' Jesusen' kan ben Pilato. Bete' bałe benne' Galilea, na' wzí'e žen chégake', na' bchagen' len xchengak bia beže, bia ka' ba bétgake'-'ba' nich wžíagake' xchéngakba' law Dios. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Žéklele le'e wbága'žegak benne' Galilea ka' dolá' ka yezika' benne' Galilea ka', dan' belzake'e ki? ³ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele. ⁴ Lezka' goken chegak chino' chonne benne' ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da' nzin' Siloé, légake', na' gótgake'. ¿Žéklele le'e belbága'že benne' ka' zia ka yezika' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén? ⁵ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele.

Žsaka' lebe Jesús che yag higo dan' bi be wžían

⁶ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz bejwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžel-le'. ⁷ Naž gože' benne' žone' žin lo yežlyó chien', na' wnné': “Ba gok chonniz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. ¿Biž chen' kon lanen yežlyó nga?” ⁸ Naž bechebe benne' wen žin na', na' gože' le': “Xan, bka'nen yetó yízteze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na' wžá'n bebe. ⁹ Cha' kwia yag ni, na' yega'nen wen, san cha' bi be kwian, naž chogon'.”

Jesús žeyone' to no'le yižwé' kate' nak ža la'y

¹⁰ To ža žsedle Jesusen' benách ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. ¹¹ Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bi zej nnita' benách ka' chawe', na' nyéchwteze' zde', na' bi žak yelí kwine'. ¹² Katen' Jesusen' ble'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

¹³ Naž Jesusen' bxoá ne'e le', na' la' blite kwin no'len', na' bka'n zene' Dios. ¹⁴ Naž bža'a benne' blo che yo'o gan želyenle' xtiža' Dios. Zže'e dan' beyón Jesusen' no'len' kate' nak ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo ža ka' yidle nich no benne' yeyone' le'e, na' kege ža la'y.

¹⁵ Naž beží'i Xanžon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwinle, ¿bi žejsežle bia beže ka' che chele gan dá'gakba' kate' nak ža la'y, na' chjwá'le-ba' we'j nis? ¹⁶ No'le ni nake' za'só Bran, na' chino' chonne yiz ba gok

žsaka' zi' da' xiwe' le'. ¿Bi žala' no benne' yeslé' le' lo nan' la'kze nak ža la'y?

¹⁷ Kate' wnná Jesusen' da' ni, bedoé'egekle yógo'te benne' yodo' ka' nníta'gake' ga na', na' belž'e Le', san bebégekle yezika' benách ka' nníta'gake' ga na'. Ki bégake' dan' blé'egekle' da' zen ka' da' žon Jesusen'.

*Žsaka' lebe Jesús che binnedo' mostasa
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)*

¹⁸ Naž wnná Jesusen':

—¿Nakxkze žak zgole da' znna bia' Dios, o bize wsaka' lebžon? ¹⁹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa, dan' wzí' to benne', na' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Bgole yag mostasan', na' goken to yag zen, na' bžingak byínnedo' ka', na' bégakba' xó'ngakba' lo ni'a nen'.

*Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil
(Mt. 13:33)*

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bizkze wsaka' leba' da' znna bia' Dios? ²¹ Naken ka kwa zichj che yet xtil, dan' wzí' to no'le, na' bchixen' chonne kwe' kwa yet xtil, na' bgole dot kwan'.

*To gan žala' težo da' naken to lchido'
(Mt. 7:13-14, 21-23)*

²² Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žsedle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. ²³ To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ¿babze benne' ka' yelágake'?

Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁴ na' wnné':

—Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to lchido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan chó'ogake' ga na', san bi sáke'gekle'. ²⁵ Te chas xan yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle ža yo'on', na' ye'le-ne': “Xan, xan, bsaljw cho'oto'.” Naž yeží'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' noz benne' le'e.” ²⁶ Naž so lawle nnale: “We'j bdáwłento' Le', na' bsedlo' gan nak lawe' ya'a cheto'.” ²⁷ Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.” ²⁸ Naž kwež nyáche'le, na' wxéj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bchálgake' lo wláz Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan znná bia' Dios, san le'e ga'nle la' lí'ale. ²⁹ Žingak benne' ka' žójgake' zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženén, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka', na' kwé'gake' ye'j gáwgake' gan znná bia' Dios. ³⁰ Naž bałe benne' ka' gákgake' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na' bałe benne' ka', benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze.

*Zbež nyache' Jesús ni'a chegak benách Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

³¹ La' ža na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa' Jesusen', na' góžgake' Le':

—¡Bežój! ¡Bežónnj nga, dan' žénele Herodes gote' Le'!

³² Jesusen' gože' lé'gake':

—Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka to beza', da' znnia': Bwia nga, žebeja' be' xiwe' ka', na'

žeyona' benách ka' na'a, na' wxé, na' wižj, na' yeyóž gona' žin chia'. ³³ Žon byenen yá'alena' xneza' na'a, na' wxé, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' žótgake' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' lo wláz Dios.

³⁴ 'Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' wbás ka' žsela' Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon zkoko', ztobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁵ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'elele neda' na' zejte nnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

14

Jesús žeyone' to benne' yoe'e yi

¹ Kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e že'j žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nníta'gake' ga na' zwiágake' Le'. ² Lezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen'. ³ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen len benne' yodo' fariseo ka', benne' ka' žsédgekle' da' bchi'le Moisés, na' wnné':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴ Lé'gake' wnníta'gake' žize. Naž Jesusen' bexwe' benne' yižwén', na' beyone' le', na' la' besé'la'tie' le'.

⁵ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' ládjwle, zej nnita' bia beže chie' ka', na' cha' bixeba' toba' to lo yežw, žbi chejleje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶ Bi be gok yeží'igake' che dan' wnnén'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷ Kate' Jesusen' bl̥e'ele' kan žongak benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e latje blo ka' gan že'j žáwgage', naž bsaka' lebe', na' gože' légage':

⁸ —Kate' no benne' wliže' le' nich chejo' ga žak lni che yela' zchag na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže' to benne' nakže' blo ka' le', ⁹ naž bennen' bliže' le' yide' gan zo', na' yi'e le': “Bnezjw latje kwe' benne' ni gan ži'o” na' lo yela' žedoe'ele chio' chejži'o že'lte.

¹⁰ Kate' no benne' wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la' bennen' bliže' le', na' yi'e le': “Bicha'a, wdé yelate' kile.” Naž gakžo' le' blo lawgak benne' ka' želbé'lene' le' tzen. ¹¹ No benne' zka'n zen kwine', góngake' ga yeyexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga gakže' blo.

¹² Lezka' Jesusen' gože' bennen' bliže' Le', na' wnné':

—Kate' gono' to yela' waw, o lnido', bi wližo' lježo' ka', na' benne' bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na' benne' zjo'o li'a chio' ka', benne' ka' zej nape' yela' wnni'a. Ki žala' gono' dan' lezka' wližgak benne' ka' le', na' ki gaken, yebí'igake' chio'. ¹³ Kate' gono' to yela' waw, bliž benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'. ¹⁴ Naž ba nez zen gaken chio', dan' bi gak bi da' yebi'igak benne' ki chio', san yebí'i chio' kate' žin ža yebangak benne' gat ka', benne' chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to lni zen

¹⁵ Zoa to benne' že'j žáwlene' Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle' da' ni, gože' Le':

—Ba nez zen gaken che no benne' ye'j gawe' gan z_{nn}a bia' Diös.

¹⁶ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' bene' to lni zen, na' bliže' benne' zan. ¹⁷ Kate' ba wzí'ni'a yela' waw, bsele'e benne' wen žin chie' nich chejyeže' benne' ka' ba bliže', na' wnné': "Le da, dan' ba de yógo'te." ¹⁸ Wzó law yógo'tegake' z_{nn}áb_gake' latje bi chjake'. Benne' nežwn' wnné': "Za' go'wa' to yežlyó, na' žon byenen chejwían'. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'."

¹⁹ Yetóen' wnné': "Za' go'wa' gayo' kwe' bež go'n, na' cha'a chejwía' cha' žóngakba' žin. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'." ²⁰ Yetóen' wnné': "Za' bchag na'a, na' bi gak yida'." ²¹ Kate' beyéj benne' wen žin na', bejyeže' xane' yógo'te da' ki. Naž bža'a benne' xan yo'on', na' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj na'atge gan nak lawe' ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež nga, na' bejxí' benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'." ²² Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné': "Xan, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje." ²³ Naž xane' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nníta'gake' ga na', nich cha'te liža' nga. ²⁴ Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' yela' waw chia'."

Da' sáka'žo cha' gónlene' Benne' Cristo tzen

²⁵ Lo ža ka' benne' zan žjáklene' Jesusen', na' Le' beyechje', na' gože' légake':

²⁶ —Cha' no benne' yénele' gónlene' neda' tzen, na' cha' bi ží'ižele' neda' ka nži'ile' xa xne'e, na'

zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷ No benne' bi gónlene' neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, ħbi kwi'e zga'ale, na' wlabe' gaka'x mežw žala' senle', nich nnezle' cha' de chie' da' žala' chizjwe' nich yeyóž gone' yo'on'? ²⁹ Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyóž gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon dítgekle' le', benne' ka' lé'egeklen', ³⁰ na' nnágake': "Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyóž gonon'." ³¹ Lezka', cha' zoa no benne' wnná bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdile chejtíl-lene' yetó benne' wnná bia', ħbi kwi'e zga'ale, na' gone' xbab cha' wak chejtíl-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³² Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná bian' ne zoe' zi'to', sele'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx žala' gone' nich gá'nłengake' chawe' toe' yetóe'. ³³ Ki naken, cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

Zede' da' zniten yela' sna'a chen

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Nak chawe' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, ħnakx gak yeyonžon sna'a? ³⁵ Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

15

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila', bia wnitlba' (Mt. 18:10-14)

¹ Bdobgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nággake' chie'.

² Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' doła' ka' ba la'ne, na' že'j žáwlene' légake'.

³ Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

⁴ —Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zej nnita' to gaywá' zila' chie', na' cha' nitlba' toba', ěbi wka'ne' bia taplalj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' zilan', bia nnitlba', kate' yežélžele'-ba'? ⁵ Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶ na' kate' yežine' liže', wtobe' lježe' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': “Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba'.” ⁷ Žapa' le'e: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e, ka' gata' ni'a chegak taplalj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgekle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to no'le nape' chi mežw plat. Cha' nitle to mežw plat na', ěbi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yeyiljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹ Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le lježe' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': “Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen.” ¹⁰ Neda' žapa'

le'e: lezka' yebéle'egekle wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' dola', benne' yeyát laže'e.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. ¹² Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe': “Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio'.” Naž xaben' wdise' chégakbe' da' nape'. ¹³ Wdé na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzi'be', na' wyejbe' to yež zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle. ¹⁴ Katen' beyóž bdach dot dan' wzi'be', na' gok wbín lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'. ¹⁵ Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'. ¹⁶ Gok láže'be' gawbe' yixe' ka'ze da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi be bnezjwen' gawbe'. ¹⁷ Naž beyát láže'be', na' wnnabe': “Benne' zan nníta'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' zdon nga. ¹⁸ Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'-ne': Xe, bena' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. ¹⁹ Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'. Ben neda' ka to benne' wen žin chio'.” ²⁰ Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' ble'ele'-be', na' beyache' láže'le'-be'. Taríaze bejchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnope'e-be'. ²¹ Naž zi'ne' na' gožbe'-ne': “Xe, bena' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'.” ²² Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': “Le chejléj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na'

le wléj-be' zelbe'. ²³ Le chejxí' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni. ²⁴ Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be' na'a." Naž wzó lāwgake' žebégek'le'.

²⁵ 'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yix'e'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawze ža yo'o, benlbe' ža' we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'. ²⁶ Naž bližbe' to benne' wen žin, benne' zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bizen' žaken. ²⁷ Benne' wen žin na' gože'-be': "Bežín bi' bicho'on', na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e." ²⁸ Naž bža'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežój xaben', na' góta'yoele'-be' yeyo'obe'. ²⁹ Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Nnéžkzelo' ba bena' xchino' zan yiz, na' nitó chi'i bi na' wži'a che xtižo'o, na' nitó chi'i bi na' gonno' to zila'do', bia gáwlena' lježa' ka'. ³⁰ Na'a, kate' belá' xkwide' chio' ni, na' ben ditjlbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'." ³¹ Naž xabe' gože'-be', na' wnné': "Ži'na', le' zóalentezo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen. ³² Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be'."

16

Žsaka' lebe Jesús che to benne' wen žin bi nake' chawe'

¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa to benne' wen žin chie', benne' nzi' lo ne'e da' nape xane'. Bžingak benne' ka' žesbága'gake' benne' wen žin na' zia law xane'. Wnnégake' chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'. ² Naž xan yo'on' bliže' benne' wen žin chien', na' gože' le': “¿Biže da' ni ženla' kan žono'? Bloe'el neda' da' zej nak bian' žin beno', dan' biž yegá'n lo no'o da' naken chia'.” ³ Naž bezá' laže' benne' wen žin na', na'wnné': “¿Nakxkze gona'? Žebéj xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak gona' žin yiže', na' yedoe'ela' nnabla' no benne' bi da' gonnze' chia'. ⁴ Na'a nnezla' da' gona' nich kate' yebéj xana' neda' ga ni žona' žin, gonngak benne' ka' žin gona' lížgake'.” ⁵ Naž benne' wen žin na' bliže' benne' ka' zoa da' zbága'gake' che xane', na' gože' benne' nežw: “¿Gáka'že zbago'o che xana'?” ⁶ Le' wnné': “To gaywá' že'e ži'a set zbaga'a.” Benne' wen žin blon' gože' le', na' wnné': “Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Wžé'e, na' bzoj yetó le'e yich da' nnan chi-yon že'e ži'a zbago'o.” ⁷ Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné': “Cheže le', ¿gáka'že zbago'o?” Le' wnné': “To gaywá' da'a zoa' scribe.” Naž benne' wen žin na' gože' le', na' wnné': “Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan taplalj da'a zbago'o.” ⁸ Gokbe'el xane' bsíne'le benne' wen žin chien', bennen' bi nake' chawe'. Ki naken, zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo da' ka' žóngake' la' légakze', ka zej nak benne' ka' želdálene' Dios tzen lo baní' chie'.

⁹ 'Neda' žapa' le'e: le ga'nlen benách ka' chawe', wkónlele žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, nich kate' žin ža wka'nle da' ki, gápegake' le'e ba

la'ne lo latjen' da' zejlí kanne.

¹⁰ 'No benne' zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. No benne' bi zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. ¹¹ Che len, cha' bi zkonlele binlo žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, ěnozke benne' wdíe' lo na'le yela' wnni'a da' naken li láže'? ¹² Cha' bi zkonlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, ěnozke benne' wdíe' lo na'le da' žala' gaken chekzle?

¹³ 'Nitó benne' wen žin bi gak gone' xchingak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yetóen', o gape' ba la'ne toen', na' wzóe' chela'ale yetóen'. Bi gak gonle xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežlyó nga.

¹⁴ Béngekle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láže'gake' yela' gape, che len ben díjgekle' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légage':

—Le'e zloé'ezele chawe' kwinle lawgak benách ka', san nnézkzele Dios da' yo'o lo yichj lázdo'le, dan' bi zle'el Dios chawe' da' zdan láže'gak benách ka'.

Da' bchi'le Moisés, na' da' bchi'le Dios

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' zejte ža wzóa Zwa. Naž katen' bla' Zwan', wzó law zze díža' kan gak cho'ogak benách ka' gan znná bia' Dios, na' žon byengak yógo'te benách chó'ogake' ga na'.

¹⁷ 'La'kze žaken ki, gakže te che ya'abá, na' che yežlyó nga ka kwia yi' to díža'ze da' nyejwn le'e yich da' znná Dios.

Da' zla'a laz benne' ka' nžag ná'gake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' cha' wechág ná'lene' no'le yoble, gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' cha' no benne' byo wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lásaro

¹⁹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a. Žakwe' laže' da' zaka'le'en, na' tža tža žónteze' lni, na' že'j žáwgake' da' dzi'le'e. ²⁰ Lezka' wzóa to benne' yáche'do' ga na', benne' lie' Lásaro. Bennen' znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', na' do zentie' žie' we', na' ži'e ža yo'o che benne' wnni'a na'. ²¹ Žak laže' benne' yáche'don' gawe' da' bizjw ka' da' žéxjwgaken zan gan že'j žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nnita' beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yáche'don'. ²² Bžin ža got benne' yáche'don', na' wbás che ya'abá ka' belchi'e le' nich chejzóalene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkáche'gake' le' lo yežw ba. ²³ Kate' ne zzáka'le'e bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zító'le, na' zoalen Lásaron' le'. ²⁴ Naž wnnié' zižje, na' wnné': “Xe, Bran, beyache' laže'l neda'. Bselá' Lásaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zzáka'li'a lo yi' nga.” ²⁵ Bran na' gože' le', na' wnné': “Ži'na', bejsá' laže' kan gok chio', kan góta'le'e yela' wnni'a chio' katen' wzó' nbano', san Lásaro ni,

gok yela' yache' chie', na' na'a, žebél Lásaro nga, na' le' zzako'o ga na'. ²⁶ Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje láwe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto' ni. Che len benne' ka' nníta'gake' nga, cha' yénegekle' tégake' gan zoale le'e, bi gak tégake', na' lezka' benne' ka' nníta'gake' ga na' bi gak yídgage' kile.” ²⁷ Naž bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': “Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', ²⁸ dan' zej nnita' gayo' benne' bicha'a ga na'. Besele'e nich chejzenle' légake' ka' nak da' žaken nga, nich bi yídgage' latje ga zzáka'li'a ni.” ²⁹ Naž Bran na' gože' le', na' wnné': “Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žála' wzé nággake' diža' ka'.” ³⁰ Beží'i bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', na' wnné': “Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yela' got, na' cheje' gan nníta'gake', na' yeyát láže'gake'.” ³¹ Bran na' gože' le', na' wnné': “Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi chejlé'gake' la'kze no benne' yebane' lo yela' got.”

17

Žála' gon byenžo bi gonžo ga бага' no benne' doła' (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'. ² Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgała' yene' to

yej da' žot, na' chejžó'n kwine' lo niso', nich bi gone' ga бага' no benne' chia' doła'. ³ Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo' gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát laže'e, benít law chie'. ⁴ La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': “Žeyát laža'a” žala' yenít lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejle'žo che Benne' Cristo

⁵ Naž benne' wbás ka' che Xanžon' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶ Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to bínnedo' mostasa, gak ye'le yag zen ni: “Kwas ga ni, na' bejsóa lo niso'” na' gonen kan že'len.

Kan žala' gon no benne' nake' wen žin

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne' beže o zlapé', na' kate' yeyóž gone' xchin xane', ěžéklele ye' xane' le', na' nne': “Da, wžé' ye'j gawo'”? ⁸ O'o. Ki yi'e le': “Bsí'ni'a da' gawa' neda'. Wzóa kwezo' wžio' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawo' le'.” ⁹ ěYi'e benne' ndo'w chie' na': “Žóxkeno'” dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki. ¹⁰ Lezka' gaken chele le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žala' nnale: “Nakto' wen žin bi be záka'to', dan' bénzeto' da' žon byenen gonto'.”

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹ Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusalén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben

gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea. ¹² Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi benne' zej de'e yižwé' leže zedjchággake' Le', na' bgá'ngake' zí'to'le. ¹³ Zižje blížgake' Le', na' wnnágake':

—Jesús, benne' wsedle, beyache' laže'l neto'.

¹⁴ Kate' blē'el Jesusen' légake', gože' légake':

—Le chej, chejloé'el kwinle lawgak bχoz ka'.

Kate' ne zjake', beyákgake' chawe'. ¹⁵ Naž to benne' ládjwgake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnnié' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶ Byeche', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Le': “Žóχkeno'.”

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyákgake' chawe'? ¿Gaze zej nnita' yezika' benne' ka'? ¹⁸ ¿Bi zoa no benne' yedjká'n zene' Dios, san toze benne' zi'to' ni?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné':

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejli'o chia'.

*Kan la' dan' zнна bia' Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Jesusen' batze la' dan' zнна bia' Dios, Le' bechebe', na' gože' légake':

—Kan la' dan' zнна bia' Dios, bi naken to da' lé'elelen. ²¹ Bi gak no benne' nne': “Blan' nga” o nne': “Bžinen ga na'.” Le wia nga. Zнна bia' Dios lo yichj lázdo'gak benách ka'.

²² Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Žin ža kate' yénelele lé'elele ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi lé'elelen. ²³ La'gak benne' yé'gake' le'e: “Zoe' ga ni” o nnágake': “Zoe' ga na'.” Bi chejle ga na', na' bi gónlenle légake' tzen. ²⁴ Kan žak kate' žep yes, na' zza'nín' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵ Zga'ale kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a wzóagake' neda' chela'ale. ²⁶ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁷ Ža ni'te na' we'j bdáwgake'. Bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gokte yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸ Lezka' goken ža na' katen' wzóa Lot. We'j bdáwgake'. Gó'wgake', na' béte'gake'. Gózgake' yežlyó che chégake', na' bégake' yo'o che chégake'. ²⁹ Kate' bžin ža na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw bexjw da' zžalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰ Lezka' gaken kate' žin ža la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹ 'Kate' žin ža na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on', bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Lezka' no benne' zoe' yixe' bi žala' yeyeje' liže'. ³² Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' xkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wniten', san bennen' wsane' yela' nban chie' ni'a chia' neda', gape chi'en'.

³⁴ 'Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha' ztasgak chope benne' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen'

wka'na'-ne'. ³⁵ Cha' chope no'le yelgote' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶ Cha' chope benne' góngake' žin yiḡe', toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷ Kate' bėngekle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ki, wnnábgekle' Ľe', na' wnnágake':

—Xan, ġgaḡ gak da' ki?

Jesusen' goḡe' Ľégake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab ka' ga na'.

18

To no'le wzebe, na' benne' wechi'a laḡe'

¹ Naḡ bzaka' lebe Jesusen', na' goḡe' Ľégake' kan žon byenen wĺíḡtezžo Dios, na' bi gak chope laḡe'žo.

² Wnné':

—To yeḡ wzóa to benne' wechi'a laḡe', na' bi zḡebe' Dios, na' bi žape' no benne' ba la'ne. ³ Ľa' yeḡ na'ze wzóa to no'le wzebe, na' bḡine' gan zoa benne' wechi'a laḡen', na' wnné': “Bchi'a laḡe' che da' žon to benne', žone' chia' da' zia.” ⁴ Scha bi gónele' bi da' gone' chie', san wdé na' wzá' laḡe'e, na' wnné': “Ľa'kze bi zḡeba' Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne, ⁵ san dan' zá'teze no'le wzebe ni, na' žon lele' neda', che Ľen wchi'a laḡa'a da' žaken chie', nich bi yídteze' ga ni, na' nich bi tetle gon lele' neda'.”

⁶ Naḡ Xanžon' goḡe' Ľégake', na' wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen' wechi'a laḡen', bennen' bi nake' chawe'. ⁷ ġBi wchi'a laḡe' Dios da' žak chegak benne' ka' wḡekze' chie', benne' ka' žliḡgake' Ľe' dot ža dot yele? ġWḡele' gáklene' Ľégake'?

⁸ Žapa' le'e: la' wchi'a laḡe'tie' Ľégake'. Kate' yelá'a

neda', Benne' Golje' Benách, ¿wežel-la' benne' ka' žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo, na' benne' wechizjw

⁹ Bzaka' lebe Jesusen' kan nak chegak benne' ka' zlóé'ezegekle' chawe' kwíngake', na' zká'ngake' ka'ze yezika' benách ka'. ¹⁰ Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan nak lo zchil yodo' nich wlížgake' Dios. To bennen' nake' benne' yodo' fariseo, na' yetóen' nake' benne' zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to'. ¹¹ Wzeze benne' yodo' fariseon', na' ki bliže' Dios, na' wnné': “Dios, žapa' Le': žóxkeno', dan' bi naka' ka' zej nak yezika' benne' ka', benne' zej nake' wbán, na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' ka' zka'n dítgake' yela' zchag na'. Lēzka' bi naka' ka' benne' wechizjwn'. ¹² Neda' žona' wbás chope chi'i žak xono' ža weje, na' znezjwa' che yodo' to kwe' che chi kwe' che yógo'te da' žata' chia'.” ¹³ Benne' wechizjwn' wzíe' zít'o'te, na' bi bežogle' wchís lawe' nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e, na' wnné': “Dios, beyache' laže'l neda', benne' dolá'.”

¹⁴ Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyéj benne' wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe' law Dios, kege ka' benne' fariseon'. No benne' zka'n zen kwine', gon Dios ga yexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', gon Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e xkwíde'do' ka'

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Naž bžingak benne' byo ka' len no'le ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e xkwíde'do' ka' chégake' nich xoa na' Jesusen' légakbe'. Kate' benne' wsedle ka'

che Jesusen' blé'egeklen', bdílegake' légake'. ¹⁶ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le we' xkwíde'do' ki latje yídgakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnézugakbe', dan' gata' latje chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwíde'do' ki gan z̄nna bia' Dios. ¹⁷ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' z̄nna bia' Dios, kan žon to xkwíde'do', bi cho'o bennen' gan z̄nna bi'e.

To benne' dele'e yela' wnni'a chie'
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ To benne' wnná bia' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Biže žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

¹⁹ Jesusen' gože' le':

—¿Biž chen' ži'o neda': "Dot chawe'"? Bi zoa' no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ²⁰ Nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios le'e: Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Wdape x̄a x̄no'o ba la'ne.

²¹ Bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwíde'.

²² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete' yógo'te da' den chio', na' dan' si'o bnezjwn chegak benách yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

²³ Kate' benle bennen' da' ni, gok nyache' laže'e, dan' dele'e yela' wnni'a chie'. ²⁴ Kate' ble'el Jesusen' kan gok bennen' nyache' laže', wnné':

—Zédele'e gaken cho'ogak benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' gan ẓnna bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o to benne' dele'e yela' wnni'a chie' gan ẓnna bia' Dios, ka te to bia ẓbiagak benne' ka' to lo nag yeche'.

²⁶ Naž benne' ka' béngkle' da' ni wnnágake':

—¿Noẓkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Jesusen' gože' légage':

—Dios gak gone' da' bi gak gongak benne' ka'.

²⁸ Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto' yógo'te da' den cheto', na' žónlento' Le' tzen.

²⁹ Naž Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o ɣa x̣ne'e, o biche' lježe' ka', o zo'le', o zi'ne' ka', dan' že' laže'e nna bia' Dios gáte'teze, ³⁰ si'že bennen' da' ka' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

Jesús znne' da' yoble za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesusen' bchi'e benne' čežinno, benne' wse-dle chie' ka', cheze, na' gože' légage':

—Le wia nga, zejžo lo yež Jerusalén, gan gak yógo'te da' nyejw le'e yich la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan žala' gak chia' neda', Benne' Golje' Benách. ³² Benne' Jerusalén ka' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', na' gon dítgekle' neda', na' wlíž zí'gake' neda', na' wžé'egake' neda' zene'. ³³ Chíngake' neda', na' te na'

gótgake' neda', na' kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

³⁴ Bi wyejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' bi wnnéžgекle' bi da' zchájlēne' légake' chen, dan' naken da' bi na' gak chejní'igekle'.

Jesús žeyone' to benne' Jerikó, benne' lo chole
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kate' za' žin Jesusen' lo yež Jerikó, zoa to benne' lo chole ga na'. Ži'e žoa'a nez, znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'. ³⁶ Bennen' benle' želdé benne' zan ga na', na' wnnabe' bizen' žaken. ³⁷ Benne' ka' góžgake' le':

—Jesús, benne' Nasaret, zdie' nga.

³⁸ Naž benne' lo cholen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Jesús, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

³⁹ Benne' ka' zjake' law Jesusen' bdílegake' benne' lo cholen' nich kwi'e žize, san le' wnnié' zižježe, na' wnné':

—Za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

⁴⁰ Naž wzé Jesusen' žize, zbeze', na' bsele'e to benne' chejliže' benne' lo cholen' nich žine' lawe'. Kate' bžine' lawe', Jesusen' wnnable' le', ⁴¹ na' wnné':

—¿Biže žénelo' gona' chio'?

Benne' lo cholen' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴² Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

⁴³ La' belé'etele', na' wyéjlēne' Jesusen', zka'n zene' Dios. Lezka' yógo'te benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' dan' goken, na' bka'n zéngake' Dios.

19

Jesús len Sakeo

¹ Naž wyoé'e Jesusen' lo yež Jerikó, źdie' lo yežen'.
² Wzóa to benne' lie' Sakeo ga na'. Nake' benne' blo ladjwgak benne' wechizjw ka', na' dele'e yela' wnni'a chie'. ³ Benne' ni žak laže'e le'ele' Jesusen', san bi wzáke'le' dan' zej nnita' benne' zan ga na', na' nake' benne' bi ntonne'. ⁴ Naž taría taría wnežwe' lawgak benne' zan ka', na' wžene' to lo yag nich gak le'ele' Jesusen', dan' žala' tie' ga na'. ⁵ Kate' bžin Jesusen' ga na', bchis lawe', na' bwie' gan žia Sakeon', na' gože' le':

—Zakeo, bedinne lo yagen', dan' žon byenen chejga'na' ližo' na'a.

⁶ Naž la' bedínnete Sakeon' lo yagen', na' lo yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'. ⁷ Kate' benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, wzó lágwage' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nlene' benne' dola'.

⁸ Naž wzé Sakeon', na' gože' Xanžon':

—Xan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnezjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetle bchižjwa' benách ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹ Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla' yela' žeslá chegak benne' ka' nníta'gake' lo yo'o nga, dan' lezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰ Bla'a neda', Benne' Golje' Benách, nich zedjdilja', na' yeslá' benne' ka' zej nnitle'.

Žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹ Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' légake' to da' bsaka' lebe', dan' za'

žíngake' lo yež Jerusalén, na' žékgekle' za' la' dan' znná bia' Dios. ¹² Ki wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo ne'e yela' wnná bia', na' te na' yel'é laže'. ¹³ Kate' za' cheje' ga na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnezjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' légake': “Le chiljlen mežw ni kate' yela'ža'.” ¹⁴ Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe', bséla'gake' benne' wbás chégake' ka' gan cheje', nich nnágake': “Bi žénelto' nna bia' bennen' neto'.” ¹⁵ Naž benne' blon' wží' lo ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsele'e to benne' chejliže' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo ná'gake' mežw ka', nich nnezle' balze mežw wdíjljenen' to toe'. ¹⁶ Kate' bžin benne' nežw ga na', wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yechí kwe' ka'.” ¹⁷ Xanen' gože' le': “Chawe' beno'. Nako' benne' wen žin chawe'. Dan' binlo bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo no'o, na'a gona' ga nna bi'o chi yež ka'.” ¹⁸ Naž yetó benne' wen žin bžine' ga na', na' wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka'.” ¹⁹ Xanen' gože' le': “Nna bi'o gayo' yež ka'.” ²⁰ Naž yetóe' bžine' ga na', na' wnné': “Xan, ni de to kwe' mežw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an. ²¹ Ki bena' dan' bžeba' le', dan' nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezi'o da' bi bdixjo', na' zlapo' gan bi gozo'.” ²² Naž xanen' gože' le': “Nako' benne' wen žin bi nake' chawe'. Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezi'a da' bi bdixjwa', na' zlapa' gan bi goza'. ²³ Na'a, ěbiz chen' bi bejló'o mežw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?” ²⁴ Naž gože'

benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo ne'e, na' le wnežjwn che bennen' bezi'e chi kwe' mežwn'." ²⁵ Naž góžgake' le': "Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' mežw." ²⁶ Naž bechebe xángake', na' wnné': "Žapa' le'e: no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷ Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egikle' neda' chawe', na' bi gónegekle' nna bi'a légake', le chejxí'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga."

*Žo'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyoé'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹ Kate' bžíngake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bsela' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰ na' gože' légake':

—Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wnežw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na' kwie'-ba'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "¿Biž chen' žsežle-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'.

³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake':

—¿Biž chen' žsežle búrrodon'?

³⁴ Beží'igake', na' wnnágake':

—Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba b̥xóagake' laže' chelá'a ka' chégake' x̥kože' búrrodon', b̥žíagake' Jesusen' x̥kóže'ba' law laže' ka'. ³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba b̥žíngake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó láwgake' znnégake' zižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egekle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágake':

—jGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláz Xanžo Dios! jZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj lázdo'žo! jGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' ladjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken zižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' ble'elen', wžeže' chen. ⁴² Wnné':

—Žak laža'a nnézlele na'a ža da' gak gonen ga ga'n ži yichj lázdo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lé'elelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele kate' benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', kwékgake' to ze'e kwe'j kože' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdile. ⁴⁴ Wchínjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nníta'gake' yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókbe'elele ža bla' Dios bedjwíe' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Naž Jesusen' wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nníta'gake' gan nak la' li'a yodon'. ⁴⁶ Gože' légake':

—Nyejw le'e yich la'y da' znnan: “Liža' naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios” san le'e ba benlen ka to yo'o chegak benne' wbán ka'.

⁴⁷ Tža tža Jesusen' bsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bχoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'. ⁴⁸ Bi bžélgekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiže'e dot láže'gake'.

20

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ To ža, kate' Jesusen' ne žsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bχoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžíngake' gan zoe', ² na' góžgake' Le':

—Wnná neto'. ¿Biže yela' wnná bia' žónleno' da' ki? ¿Nožke benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Le yeží'i, na' nnale.

⁴ ¿Nož benne' bsele'e Zwa nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios, cha' to benne'?

⁵ Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biz chen' bi wyejle'le chie'?” ⁶ Cha' ye'žo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žékgekle' Zwan' bchalje' lo wláz Dios.

⁷ Naž beží'igake', na' wnnágake':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Zwan'.

⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónlena' da' ki.

*Benne' wen žin ka', benne' bi zej nake' chawe'
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Naž la' wzó lawte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha. ¹⁰ Kate' bžin ža chíbgake' da' zžía lba uba ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich si'e da' žeyala' chie', san benne' wen žin ka' bégake' le' zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹ Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' lezka' bégake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹² Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nníta'gake', na' lezka' bžíagake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³ 'Naž xan yežlyón' wzá' laže'e, na' wnné': “¿Nakxke gona? Seła'a zi'nkza', bi' byodon' nži'ila', gan nníta'gake'. Katen' lé'egekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne.” ¹⁴ San katen' benne' wen žin ka' blé'egekle'-be', bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake': “Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeyala' chebe' gaken

chežo.” ¹⁵ Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' bétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Na'a, ěnakxkze gon xan yežlyón' chégake'?

¹⁶ Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' bénekle' da'ni, wnnágake':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷ Naž Jesusen' bwie' légake', na' wnné':

—ěBiže žsedle dan' nyejw le'e yich la'y? Znnan:

Yej da' belká'n benne' wen yo'o ka' ka'ze, na'a naken yej blo skin ze'e.

¹⁸ No benne' biže' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbaga' yej na' le', wzožjen le'.

Kan nak da' zchíjwgake' lo wláz benne' Sésar

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ La' ža na'ze, bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', gónegekle' góxwgake' Jesusen', dan' žákbe'egekle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébegake' benne' zan ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Bwíatezgake' Jesusen', na' bséla'gake' benne' ka' nich kwéjgake' Le' diža', benne' ka' wloé'el kwíngake' ka' benne' chawe' ka', nich góngake' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdégake' Le' lo na' bennen' znná bi'e légake'. ²¹ Nich góngake' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, nnezlto' znnó' da' li, na' žsedlo' da' li, na' bi zchi'a lažo'o kan nak da' zloé'ezele kwingak benne' ka', san kan žsedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. ²² Bloé'el neto'. ěŽon byenen

chíjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma z_{nn}a bi'e, o bi chíjwton'?

²³ Žákbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake' chie', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zbejle neda' diža'? ²⁴ Le wloé'el neda' to mežw da' zdate. ¿Noz benne' da' lawe' le'e da' ni, na' noz benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wnezjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

²⁶ Bi gok góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' žia lawgak benne' zan ka', na' bebángekle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gake' žize.

*Kan gak chegak benne' ka' yebángake' lo yela' got
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Naž bla'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', ²⁸ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' chežo da' znnan: “Cha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' cha' bi zoa nitó xkwide' chie', naž bi' biche'e žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' bíche'be', bennen' ba gote'.” ²⁹ Wnníta'gak gaže xkwide' byo zej nakbe' bíche'be'. Xkwide' nežwn' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ³⁰ Naž xkwide' bežope bchag ná'lenbe' no'len', na' lezka' got xkwiden', bi wzóa xkwide' chebe'. ³¹ Naž xkwide' beyonne bchag ná'lenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'.

Gótgakbe', bi wzóa xkwide' chégakbe'. ³² Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. ³³ Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', ħnolbe' gak no'len' chebe', dan' bchag ná'gakbe' gáŋtebe' len no'len'?

³⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchag na'gak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' znéjwgake' zí'ngake' ka' nich wchág ná'gakbe'. ³⁵ Na'a, benne' ka' nákgake' zi yebángake' lo yela' got, na' chejnníta'gake' yežlyó da' gatan', bi góngake' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake'.

³⁶ Ki gaken, dan' biž gatgak benne' ka' yebángake' lo yela' got, san gágake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gágake' zi'nkze Dios. ³⁷ Cha' yebangak benne' gat ka', bloé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj Xanžon', na' wnné' nake' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob. ³⁸ Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake' nbángake', dan' zej nnita' nbangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž baļe benne' yodo' wsedle ka' bechébegake', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, cháwe'do' wnnó'.

⁴⁰ Biž bežóggekle' bi da' nnábgekle' Le'.

ġNož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—ġBiž chen' znnágake': “Benne' Criston' nake' zi'n Dabí”? ⁴² Dabí na'kze bchalje' da' nyejw le'e yich la'y gan zej nyejw salmo ka', da' znnan:

Ḫanžo Dios gože' Ḫana':

“Wžé' kwita' li ža,

⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak benne' ka' lawo',
benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak Benne' Criston' Ḫane'.
¿Nakxkze naken, znnale le'e nake' zi'ne'?

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake'
ga na', ne zze nággake' che Jesusen', Le' gože' benne'
wsedle chie' ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo'
wsedle ka', dan' žaz láže'gake' želdé' zej nakwe' laže'
tonn, na' žénegekle' wlíž zengak benách ka' légake'
gan nak lawe' ya'a, na' lezka' žaz láže'gake' želbi'e
latje blo gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios,
na' gan že'j žáwgake' tžen. ⁴⁷ Zká'agake' ližgak no'le
wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake'
žližgake' Dios scha. Benne' ki, Dios gon zi'že' légake'.

21

Mežw da' bde to no'le yache' law Dios

(Mr. 12:41-44)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bwie',
na' ble'ele' benne' ka' de yela' wnni'a chégake',
zgó'ogake' mežw lo kak che yodo'. ² Lezka' ble'ele' to
no'le yache' wzebe, na' wloé'e chope mežw lasdo',
da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naž wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, da' ženže wló'o no'le yache'
wzebe ni ka' da' wlo'ogak yezika' benne' ka',
benne' zgó'ogake' mežw lo kaken'. ⁴ Yógo'tegake', ka'
da' nga'nze chégake', wló'ogake' mežw che yodo',

san no'le ni, lo yela' yache' chie', wloé'e dot da' nape', da' žala' gawlen'.

Znna Jesús wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' kan nak che yodo' na', kan naken x̄tando', na' kan zej naken yej ka' da' zej naken zenle'e, na' yezika' da' ka' zej naken x̄tan. Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

⁶ —Žlé'elele yógo'te da' ki, san žin ža katen' biž ga'n nitó yej ki law lježen, dan' wchinnjgak benách ka' yodo' nga.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Naž wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, žbatze gak da' ki? žBiže gak bian' katen' za' gaken ki?

⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle, nich bi gon laže'l no benne' le'e, dan' la'gak benne' zan, benne' ka' wzóa lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake': “Ba zoažo ža ze lawte ža ka'.” Neda' žapa' le'e: bi gónlenle légake' tzen. ⁹ Kate' yénlele žak wdile, na' želží'i benách ka' chegak benne' yolawe' ka', bi žébele, dan' žon byenen gaggak da' ki zga'ale, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Tile to yež len yetó yež, na' benách ka' gan zoa to benne' znna bi'e tıl-lengake' benách ka' gan zoa yetó benne' znna bi'e. ¹¹ Naž xo'le'e law yežlyó nga, na' nize na'ze gak wbín, na' gáta'le'e yižwé' ka'.

La' lawgak da' ka' ya'abá, da' góngaken ga žébegak benách ka', na' da' ka' gak biá'gaken.

¹² 'Zga'ale kate' za' gak da' ki, gó_xwgak benne' ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Ki góngake' nich wžia yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž ya. Wché'gake' le'e lawgak benne' wnná bia' ka', na' lawgak benne' blo ka', dan' žónlenle neda' tzen. ¹³ Ki gaken chele nich gata' latje wchaljle ka' nak chia' neda'. ¹⁴ Le gon choch láže'le, na' bi kwek yichjle zga'ale nak_x nnale chezle, ¹⁵ dan' gonna' neda' chele diža' da' wži'ile, na' lezka' yela' žejní'il, nich bi gak benne' ka', benne' bi lé'egekle' le'e chawe', wzégake' le'e žize, na' bi gak bi da' nnégake' che xtiža'le. ¹⁶ Naž xakzle ka', na' benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle ka', wdégake' le'e lo na'gak benne' ka', na' gótgake' bálele. ¹⁷ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, ¹⁸ san bi niti nitó yicha' yichjle. ¹⁹ Cha' soale choch, gata' yela' nban da' zejlí kanne chele.

²⁰ 'Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo wdile zej ngo'e le'je yež Jerusalén, nnézlele ba bžin ža kwia yi' yežen'. ²¹ Naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nníta'gake' lo yežen' žala' žójgake' ga na', na' benne' ka' nníta'gake' wen yixe', bi žala' yeyéjgake' yežen'. ²² Kate' ža ka' Dios wsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen', na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y kan žala' gaken chégake'. ²³ Katen' žin ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' zej noe'e xkwide' lé'egake', na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake' bi'do' že'n ka', dan'

sáka'le'egak benách ka' nníta'gake' ga na', dan' Dios wsaka' zi'že' benne' ka'. ²⁴ Gatgak benne' zan lo wdilen', na' wché'gake' bale' zej nžeje' gan žíngake' dot yežlyó nga, na' benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež Jerusalén nga na' zejte za'a ža chégake'.

*Da' ka' gak biá'gaken kate' za'yelá' Cristo
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ Lézka' wnná Jesusen':

—Gakgak da' ka' gak biá'gaken lo whíž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyó nga gak žej láže'gak benách ka', na' žébele'egake', dan' yéngikle' chi'i zižje che niso', dan' tale'e nisen'. ²⁶ Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gákgaken yežlyó nga, na' dan' xizgak da' zej nla' ya'abá. ²⁷ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' baní' chia'. ²⁸ Kate' so law gakgak da' ki, le gon choch kwinle, na' le wia ža'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

²⁹ Jesusen' gože' légake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bíte'teze yag yoble. ³⁰ Kate' zlé'elele žiagak ni'a ne'n že'ndo', na' nnézkzelele ba zžin byo' wbá ka'. ³¹ Lézka'kze, kate' lé'elele ba žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga.

³² 'Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakže yógo'te da' ki. ³³ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan znnan.

³⁴ 'Le gape chi'i kwinle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen lo yichj láždo'le, dan' naken

yela' wawle'e, na' yela' zzožle, na' yela' že' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedó láže'le, ³⁵ na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nníta'gake' dot yežlyó nga. ³⁶ Che len, le soa ban láže', na' le wcháljenteze Díos, nich gak yelale lo da' žala' gaken, na' nich bi yedoé'elele katen' la'le le'e lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³⁷ Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsedle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. ³⁸ Yógo'te benách ka' bžíngake' zzile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé nággake' xtiže'e.

22

Benne'yodo'ka' žon xtiža'gake' nakže gótgake' Jesús (Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' za' gak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lnin' nzin' Pasko', ² naž bdogak bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka'. Ben xtiža'gake' nakže gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gekle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

³ Naž da' xiwe' yjénlenen Judas tzen. Judas na' lezka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bsela' Jesusen', ⁴ Wyěj Judas na', na' bejcháljlene' bxož wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakže gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ⁵ Bebégekle benne' yodo' ka', na' bchebe láže'gake' wnéžjwgake' le' mežw. ⁶ Bchebe láže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

*Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Kor.
11:23-26)*

⁷ Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen' žala' gótgake' zila'do' ka', bia ka' žáwgake' xche' Lni Pasko'. ⁸ Jesusen' bsele'e Bedw len Zwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsí'ni'a da' gawžo xche' Lni Pasko'.

⁹ Góžgake' le':

—¿Gaž žénelo' chejkwezton'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež nga, žoj to benne' yedjchage' le'e, noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga žintele yo'o gan choe'e. ¹¹ Le ye' xan yo'on': “Benne' wsedle ži'e le': ¿Gaže zoa yo'o zen na' gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' Lni Pasko'?” ¹² Naž wloe'ele' le'e to yo'o zen da' zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsí'ni'a dan' gawžon ga na'.

¹³ Naž jake', na' bejxáka'gake' kan ba gož Jesusen' légake', na' belsí'ni'e da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

¹⁴ Kate' gole ža na', wžé' Jesusen' gan gáwgake', na' wbás chie' ka' wžé'lengake' Le' tžen. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Gok láže'li'a gáwlena' le'e tžen xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'. ¹⁶ Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže ža gak da' zloé'ezele xche' ni, da' gaken gan znna bia' Dios.

¹⁷ Bexw Jesusen' to ziga'do', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž gože' légake':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen, ¹⁸ dan' žapa' le'e: biž ye'ja' xis uba kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

19 Naž beṡwe' to yet xtil, na' gože' Dios: “Žóṡkeno'.” Wdé na' bzoṡjen', na' bi'en che chégake', na' wnné':

—Da' ni naken belá' žen chia' da' zdian' lo wlazle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le neda'.

20 Kate' beyož bdáwgaken', lezka' bchalje' che zíga'don', na' wnné':

—Zíga'do' ni zloe'elen kan nak diža' kob da' zka'n chawen', na' žen chia' žon chochen, žen na' laljen ni'a chele.

21 'Na'a, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka' že'j žáwlene' neda' tzen. 22 Da' li cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, na' gak chia' kan nyejw le'e yich la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda'.

23 Naž wzó láwgake' znnábgekle' Le' to weje to weje', na' wnnágake':

—¿Nolton'?

Znnábgake' nólgage' gake' benne' blo

24 Naž wnnábgake' la' légakze' nólgage' gake' benne' blo. 25 Jesusen' gože' légake':

—Benne' ka' zнна biá'gake' yežlyó nga znnágake' žon cháwe'gake' benách ka', san zkóngekle' žin yela' wnná bia' chégake' nich gak chégakkze' da' chawe', 26 san le'e bi žala' gonle ki. No benne' nake' blo ládjwle le'e žala' gake' ka to benne' nakže' gaxjw, na' bennen' zнна bi'e žala' gake' ka benne' ndo'w chegak lježe' ka'. 27 ¿Nož benne' nakže' blo, bennen' že'j žawe', o bennen' zžie' yela' waw? ¿Kege bennen' že'j žawe' nakže' blo? Neda' zóalena' le'e ka to benne' zžie' yela' waw.

²⁸ 'Le'e wzóalēnkzele neda' katen' gokgak da' ka' chia', da' ka' wzí' biá'gaken neda'. ²⁹ Che len wdía' lo na'le to gan nna bia'le, kan ben Xa', bdie' lo na'a gan nna bi'a neda'. ³⁰ Ki gona' nich gak kwe'le gan ye'j gáwlenle neda' tzen gan nna bi'a, na' kwe'le latje chekzle gan wchi'a láže'le chežinno kwe' benne' ka' zej nake' za'só Israel.

Znna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—Šmon, Šmon. Bwia nga. Ba wnnáb da' xiwe' cho'ole le'e lo nan', nich wchíx lažen' le'e kan žon to benne' žsoe' zoa' stribe, ³² san ba bliža' Dios, na' wnnabla' Le' gáklene' le', nich bi yeyóž yedó yela' žejlé' chio'. Naž, katen' yeyako' chia', ben choch lježo' ka'.

³³ Bedon' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sá'lēna' Le', kégeze liž ya, san lezka' ga gátlentia' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' nno' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

Da' ben Jesús katen' za' gótgake' Le'

³⁵ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Kate' bseła'a le'e, na' bi bia'le yixjw yet, na' kege bzod mežw, na' kege chope kwe' zel-le, žbize byážjelele?

Légake' wnnágake':

—Bi be byážjelto'.

³⁶ Naž gože' légake':

—Na'a, no benne' de yixjw yet chie' žála' we'en, na' lezka' žála' gon no benne' de bzod mežw chie',

na' no benne' bi de ya ntoche' chie' žala' gote'e laže' žxo'a yene', na' ga'we' to ya ntoche'. ³⁷ Žapa' le'e: žon byenen gak chia' kan nyejw le'e yich la'y, da' znnan: “Béngake' chie' kan žóngake' chegak benne' wen da' zinnj ka'.” Ki gaken, na' gak yógo'te da' zej nyejwn le'e yichen' kan žala' gaken chia'.

³⁸ Naž légake' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya ntoche' ka'.

Le' gože' légake':

—Ná'teze.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Naž bžoj Jesusen', na' kan žonkze' wyeje' law Ya'a Yag Olibo, na' benne' wsedle chie' ka' bénlengake' Le' tzen. ⁴⁰ Katen' bžíngake' ga na', Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wlíž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

⁴¹ Naž Jesusen' wzé'e gan nníta'gake', na' wdíe' yelate' na'le ka to ga žin to yej da' žsežon, gan bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. ⁴² Wnné':

—Xe, cha' žénelo', bkwas len neda' dan' žala' saka'a, san kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

⁴³ Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. ⁴⁴ Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže'e bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' zžonten lo yo.

⁴⁵ Kate' beyóž bcháljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bedjxake'e légake' ztásgake' lo yela' nyache' laže' chégake'. ⁴⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Ztasle? Le chas, na' le wlíž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžíntegak benne' zan ga na', na' Judas žónlene' légake' tzen. Judas na' nbáblene' benne' chežinno wsedle ka' che Jesusen', na' zeje' lawgak benne' zan ka'. Wbig'e'e gan zoa Jesusen' nich wchág lawe' Le'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Judas, ¿zchag lawo' neda', Benne' Golje' Benách, nich wdío' neda'?

⁴⁹ Kate' benne' ka' nníta'lengake' Jesusen' blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, ¿wyíngakto'-ne' ya ntoche'?

⁵⁰ To benne' wsedle che Jesusen' bene' we' nag benne' wen žin che bꝑoz blo. Bžix'e' nage' li ža.

⁵¹ Jesusen' wnné':

—Ná'teze.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na', na' bey-onen'. ⁵² Naž gože' bꝑoz wnná bia' ka', na' benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—¿Za'le, na' nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle kate' zzenle benne' wbán ka'? ⁵³ Tža tža wzóalenkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be benle chia', san na'a wzáke'le dan' nak ža nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Naž benne' ka' béxwgake' Jesusen', na' belchi'e Le' liž bχoz blo. Bedw wnawe' Jesusen' zi'to' zí'to'le. ⁵⁵ Kate' ni'a na' bχoz blon' ba bzéngake' yi' la' lí'ale liž bχoz blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon' wžé'lene' légake' tzen. ⁵⁶ Kate' to xkwide' no'le wen žin ble'elbe' Bedon', že'ze' žoa'a yin', bwíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tzen.

⁵⁷ Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbi'a bennen'.

⁵⁸ Yextido' yetó benne' ble'ele' Bedon', na' wnné':

—Le' žónleno' benne' ka' tzen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

⁵⁹ Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tzen, dan' nake' benne' Galilea.

⁶⁰ Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biz chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni, la' wžéžete leko'. ⁶¹ Naž byechj Xanžon', na' bwie' Bedon'. Bejsá' laže' Bedon' da' wnná Xanžon', kan gože' le': “Zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' yeži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.” ⁶² Naž Bedon' bežoje' na'le, na' wžéžteke' gže'te.

Žon dítgekle' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Benne' ka', benne' wzéngake' Jesusen', ben dítgekle' Le', na' bdíngake' Le'. ⁶⁴ Naž bséjwgake' law Jesusen', na' belgape'e lawe'. Wnnábgekke' Le', na' wnnágake':

—Wnnéya'a. ¿Noz bennen' wdape'e Le'?

⁶⁵ Da' zan da' wnnégake' chie', na' belsaka' zi'e Le'.

Zžin Jesús lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Kate' za' ža'ní' ža na', bdogak benne' gole ka' len bχoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Belchi'e Jesusen' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnábgekle' Le', ⁶⁷ na' wnnágake':

—Wnná neto'. ¿Nako' le' Benne' Criston'?

Jusen' gože' légake':

—Cha' yapa' le'e naka' Benne' Criston', bi chejle'le chia', ⁶⁸ na' cha' bi da' nnabla' le'e, bi be yeži'ile, na' bi wsanle neda'. ⁶⁹ Na'a so lawa' neda', Benne' Golje' Benách, kwi'a kwit li ža che Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia'.

⁷⁰ Wnnábgekle' Le' yógo'tegake', na' wnnágake':

—¿Nakkzo' le' Zi'n Dios?

Le' gože' légake':

—Da' likze žnnale.

⁷¹ Naž wnnágake':

—¿Nožže žiážjelžo benne' wloe'ele' zia da' nbage'e Le'? La' žo'oze ba benlžo wnníe' che Dios.

23

Zžin Jesús law Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Naž belzó ža' yógo'te benne' zan ka', na' belchi'e Jesusen' law Pilato. ² Naž wzó lawgake' žesbága'gake' Le' zia, na' wnnágake':

—Benne' ni, ble'elto' da' zia da' žone'. Žone' ga zži'igak benách wlaš cheto' ka' chegak benne' yolawe' ka', na' žsejwe' xnezgak benne' ka'

žízjwgake' da' zchizjw benne' Sésar, na' zñne' lekze' nake' Benne' Criston', benne' žała' nna bi'e.

³ Naž Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' likze zñno'.

⁴ Naž Pilaton' gože' bχoz wnná bia' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi be zžel-la' da' zia da' nbaga' benne' ni.

⁵ Naž ben chóchgake' xtíža'gake', na' wnnágake':

—Žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, na' žsedle' benách ka' do zente gan nbab Judea. Wzó lawe' bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka' žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

⁶ Kate' benle Pilato da' ni, zcháljgake' che gan nbab Galilea, wnnable' légake' cha' nbab Jesusen' Galilea. ⁷ Katen' wnnezle' nbab Jesusen' gan zñna bia' Herodes, bsele'e Le' law Herodes na', dan' lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'. ⁸ Kate' Herodes na' ble'ele' Jesusen', bebele', dan' ba gok scha žénele' le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele' to yela' wak da' gone'.

⁹ Herodes na' wnnable' Jesusen' da' zan, san Le' bi be bechebe'. ¹⁰ Lezka' zej nnita' bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka' ga na', na' besbága'gake' Jesusen' zia. ¹¹ Naž Herodes na' len benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na' nich gon dítjgekle' Le', bwákwgake' Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw to benne' wnná bia', na' da' yoble belchi'e Le' law Pilaton'. ¹² Kate' ža na' Pilaton', na' Herodes na' benníta'gake' chawe', dan' zga'ale bi blé'egekle' ljéžgake' chawe' toe' yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³ Naž Pilato btobe' bꝑoz wnná bia' ka' len benne' blo ka', na' benne' yež ka', ¹⁴ na' gože' légake':

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' znnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' zia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'. ¹⁵ Kate' bseła'a-ne' law Herodes, bi be zia bžel-le' da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'. ¹⁶ Na'a wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

¹⁷ Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate' žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'. ¹⁸ Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

¹⁹ Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'. ²⁰ Pilaton' bcháljlene' légake' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen', ²¹ san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze! jBde'e le'e yag kroze!

²² Naž Pilaton' gože' légake' da' chonne chi'i, na' wnné':

—¿Bizkze da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e zia gate'. Wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

²³ Zížježe wnnégake', na' wnnábgake' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' wžéžeya'agak benne' ka' len bꝑoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'.

²⁴ Naž Pilaton' bchoge' che Jesusen' gak chie' kan znnábgake'. ²⁵ Bsane' bennen' wnnábgake' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene'

benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Ždá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, béxwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zezé'e yixe', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷ Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', ze-jnáwgake' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'. ²⁸ Naž byechj Jesusen', na' bwie' légake', na' gože' légake':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwéžele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak ži'nle ka', ²⁹ dan' žin ža nnágake': “Ba nez zen naken chegak no'le wbíž ka', na' chegak no'le ka' bi zej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'.” ³⁰ Naž benách ka' so láwgake' yé'gake' ya'a sibe ka', na' nnágake': “Le yedjbaga' neto” na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': “Le wkache' neto’.” ³¹ Cha' ki žóngake' chia' neda', naka' ka to yag nban, žnakxkze góngake' chele le'e, nakle ka yag biž ka'?

³² Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' légake' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³ Kate' bžíngake' law Ya'a Kalabera, da' znnan len diža' xíža': “Ya'a Žit Yichjžo” bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle. ³⁴ Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benít law chégake', dan' bi nnézgekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' nníta'gake' ga na', belé'egekle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebéjgake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiágakze', ben dítgekle' Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žala' yeslá kwine' cha' nake' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

³⁶ Lezka' benne' ka' žjake' lo wdile ben dítgekle' Jesusen'. Wbíga'gake' gan zoe', na' byé'jgake' Le' nop zichj, ³⁷ na' wnnágake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Lezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' nyejwn len diža' griego, na' len diža' latín, na' len diža' hebreo, dan' znnan: “Benne' znná bi'e benách judío ka'.” ³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliž ditje' Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston', beslá kwino', na' lezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdile' lježen', na' wnné':

—¿Bi zžebo' Dios? Lezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li žo'o, da' žála'kze gaken chežo zžáka'žo, kan žala' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóa_{le}no' neda' latje x_{tan} chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbíz, bechól dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne. ⁴⁵ Bechól lo wbíz, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xe, ždia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyož wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile blé'ele' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwíagakze', katen' blé'egekle' dan' goken, beyéjgake' lo yež, želgapa' lchó'gake' dan' že' zédgekle'. ⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej nónbi'e Jesusen', len no'le ka' bénlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egekle' dan' goken.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Lezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'. Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ka'. ⁵¹ Bi bénlene' tzen benne' ka' belchoge' che Jesusen' gate', dan' zbezke Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyoé'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchele' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake' le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'. ⁵⁴ Ža na' nak ža

zkwézgake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Lēzka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egekle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'. ⁵⁶ Kate' beyéjgake' lo yo'o, bkwézgake' nežw da' zla' zix, na' set da' zla' zix. Naž bezí' láže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan z̄nna x̄tiža' Dios.

24

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' bžin ža nežw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yežw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' zla' zix, da' ka' bkwézgaken', na' yebale no'le ka' žónlengake' légake' tzen. ² Katen' bžingake' ga na', bejxáka'gake' ba nga'a yej na' dan' bžíagake' gan žó'ogake' lo yežw ba chien'. ³ Kate' belyoé'e lo yežw ban', bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'. ⁴ Kate' ne zžébegake' ni'a che da' žaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laže' da' žepen yes baní', na' wzégake' gan nníta'gak no'le ka'. ⁵ Naž bžébžegake', na' bzexjw yíchjgake' zwiagake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góžgake' légake', na' wnnágake':

—¿Biž chen' žeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'? ⁶ Biž yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laže' dan' gožkze' le'e katen' wzóe' gan nbab Galilea. ⁷ Wnné': “Žon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' doła' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža.”

⁸ Naž bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen', ⁹ na' bezá'gake' žoa'a yežw ban', na' bejzéngkle' benne' chiněj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken. ¹⁰ No'le ka' bejzéngkle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Zwan, na' Lia, xna' Jakob, na' yebałe no'le ka', no'le bėnlengake' légake' tzen. ¹¹ Benne' wbás ka' gókgekle' nžix xtiža'gake', na' bi bejlé'gake' chégake'.

¹² Naž la' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyeje' žoa'a yežw ban'. Katen' bwie' lo yežw ban', bĹe'ele' láže'ze zej nnitan' ga na', na' naž beyeje' liže' žebanle' kan nak dan' goken.

*Da' gok lo nez da' zžinten lo yež Emaús
(Mr. 16:12-13)*

¹³ La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zžinten lo yež Emaús, da' žen' ka chope hora žezá'gake' yež Jerusalén. ¹⁴ Lo nezen' zcháljgake' che dan' goken. ¹⁵ Kate' ne zcháljgake' la' légakze', bžinkze Jesusen' ga na', na' zėjlene' légake' tzen. ¹⁶ Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zcholėn yej lágwage'. ¹⁷ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen zchaljle la' lé'ezele yo'ole nez? ¿Biz chen' žak nyache' láže'le?

¹⁸ Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—¿Nako' benne' zi'to' lo yež Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bizėn' goken?

Góžgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela'

wak zen bene' žin, na' bchalje' law Dios, na' lawgak yógo'te benách. ²⁰ Bxoz wnná bia' ka' len benne' wnná bia' cheto' ka' bdégake' Le', na' bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ²¹ Neto' gok láže'to' gake' bennen' žala' yeslé' benách Israel ka' lo na'gak benne' Roma ka', san na'a ba gok chonne ža kate' gokgak da' ka'. ²² Lezka', ba le no'le ka', no'le wnníta'gake' ladjwto', bégake' ga wžé' zedlto'. Jake' žoa'a yežw ba chien' kate' bla' wbíž na'a ža, ²³ na' katen' bi blé'egekle' Le', na' beyéjgake', na' góžgake' neto' blé'egekle' wbás che ya'abá ka', wbás ka' góžgake' légake' zoa Jesusen' nbane'. ²⁴ Naž ba le benne' lježto' ka' jake' žoa'a yežw ban', na' bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi žejní'il ka'. Nzižje yichj lázdo'le nich bi gak chejle'le yógo'te da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ²⁶ ¿Bi ben byenen saka' Benne' Criston' da' ki, na' choe'e gan gake' benne' blo?

²⁷ Naž wzó law Jesusen' zloe'ele' légake' yógo'te da' žsedle kan nak chie' da' zej nyejwn le'e yich la'y, kate' wzó law da' bchalj Moisés, na' zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

²⁸ Katen' bžíngake' lo yeždo' gan zjake', na' ben Jesusen' kan žon to benne' zejže' zi'to'. ²⁹ Ben byéngake' gá'nlene' légake', na' wnnágake':

—Bga'nlen neto', dan' za' gale na'a, na' ba žale.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na' bgá'nlene' légake'.

³⁰ Kate' Jesusen' ne že'j žáwlene' légake', bepxwe'

yet xtil, na' gože' Dios: “Žóǵkeno'.” Naž bzožjen', na' bnezjwen' chégake'. ³¹ La' na'ze bnitle dan' bchołen yej lágake', na' beyónbia'gake' Jesusen', na' Le' benitle' lágake'. ³² Naž góžgake' ljéžgake' toe' yetóe':

—Beyála'tekze lázdo'žō katen' bcháljlēne' žō'o lo nez, na' katen' bzejni'ile' žō'o da' nyejwn le'e yich la'y.

³³ La' na'ze belzō že'e, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' bejǵáka'gake' zej ndobe benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen len benne' ka' nníta'lengake' légake'. ³⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—ǵBa bebankze Xanžon! ǵBla' lawe', na' Smon ble'ele' Le'!

³⁵ Naž benne' chope' ka' bzéngkle' légake' dan' goken chégake' lo nezen', na' kan beyónbia'gake' Jesusen' katen' bzožje' yet xtilen'.

*Benne' wsedle ka' che Jesús želé'egekle' Le'
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Kate' ne zcháljgake' kan zej nak da' ki, Jesusen' la' bedjsoatie' gachje lāwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

³⁷ Naž bžébegake' dan' žékgekle' zlé'egekle' to bxin.
³⁸ Jesusen' gože' légake':

—ǵBiz chen' že' zédlele? ǵBiz chen' zza' láže'le da' ki? ³⁹ Le wia ni'a na'a. Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia neda', dan' to bxin bi dan' belā', na' bi yo'on žit kan zlé'ekzelele naken chia' neda'.

⁴⁰ Kate' ne zchalje' da' ni, bløe'ele' légake' ni'a ne'e. ⁴¹ Lo yela' žebél chégake' bi bejlégake', na' bebángkele'. Che len Jesusen' gože' légake':

—¿De da' gawa'?

⁴² Naž bnéjwgake' Le' láte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'. ⁴³ Jesusen' wži'en, na' bdawen' lágake'. ⁴⁴ Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožkza' le'e katen' wzóalena' le'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw le'e yich, da' bsdle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' da' nyejw le'e yich da' nzin' Salmo Ka', da' ka' zcháljgaken kan žala' gaken chia' neda'.”

⁴⁵ Naž bzejni'ile' légake' da' ka' zej nyejwn le'e yich la'y, ⁴⁶ na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'li'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne ža, ⁴⁷ na' dot yežlyó nga žala' wzégake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak benách ka', na' yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. Lo yež Jerusalén so lawle wchaljle chia', ⁴⁸ dan' le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. ⁴⁹ Le wia nga, neda' seła'a chele da' bchebe láže' Xa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sí'žele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

*Žeyepe Jesús ya'abá che Dios
(Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11)*

⁵⁰ Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. ⁵¹ Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che

Dios. ⁵² Wd́e bka'n zéngake' L̄e', lo yel̄a' žebél
chégake' beyéjgake' Jerusalén. ⁵³ Wnnita'gakze' lo
zchil yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe l̄áwgake' L̄e'.
Ka'kze naken.

**Diža' chawe' kub len Salmo ka'
New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee
(MX:zty:Zapotec, Yatee)**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

CXXX

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080